

Klæbu Historielag

Årsskrift 1996

Hilsen fra styret i Klæbu Historielag

Rekruttering er et nøkkelord i mange sammenhenger.

Uten rekruttering og fornyelse ville alt stoppe opp. Slik er det i naturen også. Tenk bare på markens grøde - og på fuglens liv. - Det gamle aks bærer frukt og gir nye frø som bærer livet videre - og fuglens viktigste oppgave her i livet er å formere seg.

Men slik bør det være også i foreningslivet. Det må nye krefter til.

Bl.a. trenger Klæbu Historielag flere unge medlemmer. Og vi håper at vi kan gi dere oppgaver som kan fremme og utvikle interessen. Det har vi kanskje ikke vært flinke nok til. Hittil er det nok først og fremst den eldre generasjon som har båret laget. Og kanskje er ikke det så rart. For det er nå gjerne slik at interessen for historie og sansen for «det som engang var» vokser med år og alder.

Men samtidig ønsker den eldre generasjon at yngre krefter etter hvert skal ta over oppgavene der hvor det er naturlig.

I tiden som kommer må derfor Klæbu Historielag vie medlemsverving og rekruttering større oppmerksomhet. Dette er et ansvar for alle medlemmer - enhver i sær. Og oppgaven er ikke uoverkommelig: Dersom hvert medlem sørger for å verve ett nytt medlem - og fortrinnsvis et yngre medlem, da er mye oppnådd

Interessen for Historielagets møter har i den senere tid vært god. Det vitner om at vi har noe å fare med. Det må vi glede oss over, og denne gleden må vi dele med andre.

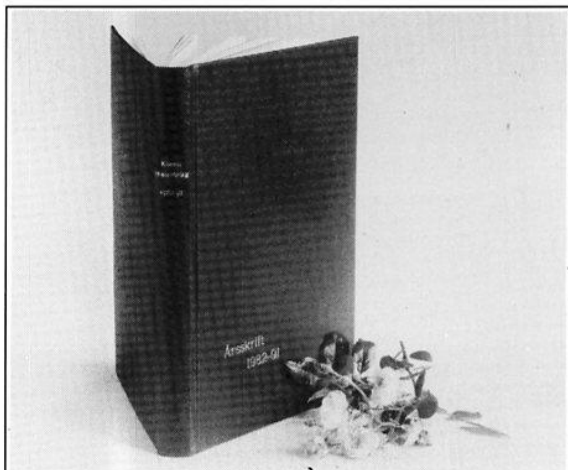
Styret håper at årets Årsskrift vil glede mange. -

Vi takker bidragsyterne og redaksjonskomiteen som har gjort en stor innsats!

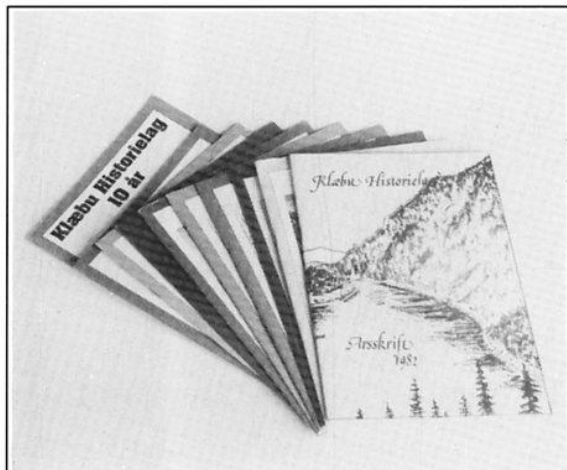
Videre vil vi takke Klæbu Sparebank - og alle andre selgere som distribuerer bladet for oss.

Klæbu, november 1996.

Hans Reiten
leder

Innbinding kr. 375,-

Nytt opplag kr. 50,-

Styrets sammensetning 1996

Leder:	Hans Reiten
Nestleder:	Eli Myhr
Sekretær:	Signy Gausen
Kasserer:	John Lium
Styremedlem:	Ole Haugum
Varamedlem:	Emma Hægstad, Marit Bjørklimark Grande og Kåre Gundersen

Redaksjonskomite:

Magne Vik, Per Ulseth, Asbjørn Husby, Erling Bromseth og Ingebjørg Forsberg.

Innhold:

- s. 2 Hans Reiten: Hilsen fra styret
- s. 4 Magne Vik: Far etter mennesker
- s. 5 Asbjørn Husby: Brugnmarka
- s. 9 Marit Kleven: «Hain Kal»
- s. 9 Karl Villnes: Ode til landbruksmotoren Lauson' pris.
- s. 10 Hans Henrik Solheim: Kolbrenning ved Donnøyvatnet
- s. 12 70 års konfirmanter - fra 1926
- s. 13 Per Ulseth: Minner fra sommeren 1930
- s. 14 Erling Bromseth: Glimt fra tjeneste i Tysklandsbrigaden
- s. 16 Byggstandardkrav fra år 1750 f.Kr.
- s. 18 Bjørn Hukkelås: Klæbu jernbanekomite
- s. 22 Torunn B. Lundemo: Dikt: Min sommer - og din
- s. 22 Erling Bromseth: En slakterhistorie fra Klæbu
- s. 23 Terje Thun: Sigd og bile funnet på Løkaunet
- s. 24 Per Ulseth: Kampen mot Hengberget
- s. 26 Inger og Anders Gjervan, Ingebjørg Forsberg: På attgrodde stier
- s. 27 Nils Østlyng: «Møte med» steinaldermann på Hyttfossen
- s. 28 Ragna Flatjord: Og dagene går, sann!
- s. 30 Husmanden: Kugælenskap oppme' Sjøa
- s. 31 Leif Halse: No ringjer det...
- s. 32 Tor-Ingar Nordsetrønningen: Problematisk forlovelse i 1826
- s. 33 Skolebudsjettet for Klæbu for 100 år siden

Forsidebilde: Museumsdag ved Klæbu Bygdemuseum.

Far etter mennesker

Ved felles innsats har vi greid å få til et nytt Årsskrift for Klæbu Historielag i år også. Av forskjellige grunner - som vi ikke skal komme nærmere inn på her - har redaksjonskomiteen hatt kort tid å gjøre det på - og det har holdt hardt å få alt ferdig. Men takket være flinke bidragsytere - kan vi nå likevel presentere skriftet i så vidt god tid før jul. Vi håper at mange vil kjøpe det - og at både gamle og nye klæbygger her vil finne stoff som kan interessere og glede. Vi mener at skriftet også kan være en fin julehilsen til slekt og venner som har flytta fra Klæbu.

Ellers vil dere i år som i tidligere utgaver her finne *far etter mennesker*. Etter folk som har levd før oss - noen lenge før vår tid, andre nærmere opp til våre dager. Men alle har de på hver sin måte satt fotefar i landsskapet - eller spor om du vil. Og alle var de barn av sin tid. En tid med andre seder og skikker, andre tenkemåter og livsoppfatninger - og ikke minst andre livsvilkår!

Sigrid Undset sier det slik:

«Ti sed og skikk forandres meget, alt som tiderne lider og menneskenes tro forandres og de tenker anderledes om mange ting. Men menneskenes hjerter forandres aldeles intet i alle dager.»

Nei, de hadde sikkert sine fortrinn og sine feil forfedrene også - som vi nåtidsmennesker. Vi må bare huske på å vurdere deres innsats ut fra den tid de levde i.

Dette gjelder steinalderfolka ved Hyttfossen, kolbrennerne ved Donnøyvatnet - og andre skiftende eiere og brukere av Brungmarka. Det gjelder pilegrimer og vandringsmenn på attgrodde stier gjennom Klæbu-marka - og småkårsfolket som brukte lausigden til å skaffe attåtnæring til dyra sine. Men det gjelder også jølstringene som ble nye brukere i Bostadgrenda - og vegarbeiderne som rydda hengberget ved Trangfossen. For vi behøver ikke alltid gå så langt tilbake i tid. En generasjons samtid blir i våre dager fort til historie for den neste.

Dette bare for å nevne *noen* av de temaene som er tatt opp i dette skriftet.

Vi takker bidragsyterne - og håper at alle som kjøper skriftet vil få en interessant og berikende lesestund med Årskrift for Klæbu Historielag 1996!

Lykke til! - Og god jul til alle «historiebladets» lesere!

BRUGNMARKA GR 34 BR 2

Av Asbjørn Husby

Jørn Standnes og Ola Stemshaug nevner i sitt stadnavnleksikon elva Brunga. Brung er det gammelnorske ord for rand eller kant. Også i Klæbu er ordet «bron» brukt i denne forbindelse. Men ifølge leksikonet kan det også være adjektivet brun som er lagt til grunn for elvenavnet og marka. Fra gammelt av har ganske sikkert elvenavnet vært Brungå. Å for elv har nok vært grunnlaget for de fleste elver i Brungmarka. Det kan nevnes: Dønøyelva (Donåa, Donåvatn), Grønnlia (Grønnliå), Tangvolla (Tangvollå), Sandavassbekken (Sandåa, Sandåfjellet). Navnet å for elv har vi også i Selbu, bl.a. Hånnåa, Renåa m.fl.

Brungmarka var opprinnelig statsalmenning, eller kongens almenning, som den ble kalt før skjøte ble utstedt til general Georg Friderik von Krogh datert 16.04.1794.

Utskrift fra Justisprotokoll nr. 13 (1778-1787) for Strinda og Selbu sorenskriveri, ang. besiktelsesforretning holdt på Brøttem 1786 og 1787.

Foranledningen til besiktelsesforretningen var at bønder fra Leinstrand mente å ha rettigheter i Brungmarka. De påberopte seg rett til seter, slåtter, fiske, ved, gjerdefang og hustømmer, og videre den rettighet som loven hjemlet dem. De gårder på Leinstrand som krevde en slik rett var: Gårdene Moe, Egge, Schietlein, Oust, Esp, Storleer, Bachenget, Lilleleer, Asgard, Storgoune, Ogstad, Zeneppen, Hielden, Eckre, Stav Wollan, Klætt og Nypen. Denne saken tok lang tid, og ble avsluttet 1787. Om saken og leinstrandbøndernes krav finnes i statsarkivet. Det er en avhandling på ca. 10 tettskrevne sider som det er for langt å referere her. Kravet ble ikke tatt til følge.

Her følger en kort beskrivelse av første møte den 18. juli 1786. Disse var med som lagrettemenn: Joen Olsen Tellugen, Joen Haftorsen Grenstad, i hans sted, Haldor Moen, Nils Bierchlien, Peder Ejdstue, Erich Rasmussøn Osen, I.b.m. Lars Ulset og Rolf Næsset, alt for at foretage og afhandle en lovlig forretning til Grendsens bestemmelse, I mellom

Brunmarchens Kongelige Alminning og Klæbu Nordre Alminning, Følgelig den ordre, som fra Amtet, til os Conjunction, under 19. november 1785 er indløben. Den til denne Forretning af os utstædde indvarsling, blev med sine Påtegninger læst, sålydende: Under 19de November 1785, haver Stiftet tilskrevet os saaledes: «Da den i aaret 1784 begyndte Proces, imellom Klæboe og Leinstrandens Tinglaugers Almue og Brugsretten til Brungmarkens Alminning i Strinde Fogderi, har siden fra begge Parters Siide aldeles henhvilet, saa har det Kongelige Rentekammer ved Skrivelse til Stiftet af 5te denne Måned eragtet, at der over bemelte Brunmarkens samt Nordre Klæboe Almindinger, må foranstalles en Lovlig Forretning afholdt, ved Rettens Betiente til Grensens Bestemmelse. Thi ville Hr. Foged og Hr. Sorenskriver, saa hastig som mueligt foretage og fuldføre denne forretning, med behørig Laugrett, og efter lovlig Indkaldelse av de tilstødende Gaarde og Skov-Ejere, hvor ved Grendserne af almindingen nøye maa opgaaes og bestemmes. I følge heraf, have vi berammet indbemeldte anbefallet Forretning at holdes, nemlig: for Brunmarkens Alminning i Klæbu Tinglaug, den 18. juli førstkommende.»

Anno 1787, den 9de Juli blev Retten sadt paa gaarden Brøttum i Klæboe Sogn og thinglav, i Overværelse af Kongl. Majestæts Foged Hr. Jon Berg, og efterskrevne edsvorne Laugrettes Mænd so: Rolv Henrichsen Nettet, Peder Larsen Teien, Torger Erichsen Lysklæt, Bersvend Pedersen Devle, Erich Rasmusen Osen, Erich Olsen ibdm, Lars Olsen Ulsæt og Jon Haldosen Ulsætt for i Følge Amtets Ordre af 22de Juli 1786, grundet paa det Høy Kongl:Rente Kammer Collegii, foregaaende Anordning af 8de s:m., at forklare og nøyere beskrive visse Poster, som fornøden til Oplysning over Brunmarkens Kongelige Alminning.

Til Hvilken ende, i Continuation af den under 18de og 19d Julii 1786, afholdt Besigtelsesforretning over bemelte Brunmarkens Kongelige Alminning Hvorom er af Hr: Foged Berg udstædt lovlig Indvarsling, under 2den Juni sidstleden, til Alle Vedkommende, som ved første forretning vare indkaldede, saa og de som Have Skatlagde Engesletter i Almindingen, Alt efter Indvarslingens Videre Indhold, som med sine Paategninger blev Læst og lyder saaledes: Af de indvarslede mødte Bersvend Brøttum, Henrich Nielsen Wigen, Ole Bersvendens Draxen, Rolv Nettet, Arent Eidstue, Paa (S:T) Hr. Kammerjunker von Krogs, Hr. Pastor Furstbergens og Capelanen til Dom Kirken i Trondhiem, Hr: Jonas Angells Vegne, mødte Klokker Lars Forset, Peder Jonsen Eidstue; for gaarden Gellein, Opsidderens Søn, Ole Olsen, i Hans Faders Svaghed, for gaarden Moe, Opsidderen Haldoe Olsen, for gaarden Bierchlien, mødte Opsidderen Niels Nielsen - Flere end benevnte mødte ikke ved Forretningens Begyndelse - Derpaa blev saavel Laugrettet, som de i Forige Forretning under Eed afhørte 2de Mænd sc: Rolf Nettet og Arent

Eidstue, som blev formanet at afgive deres bestemte og vigtige Oplysninger paa de dem forelæggende Spørsmåale - Hvad 2den Post udi Indkaldelsen betreffer, da ere de i første Forretning beskrevne Merker u-imodsaagt, men for nærmere at bestemme merkerne imellom Almindingen og de paastødende gaarde, bliver Her at forklare: a.) Gaarden Brøttum, Hr: Kammerjunker von Krogh tilhørende, beboes af Bersvend Ingebrigtsen, som opgav, at denne Gaard støder til Almindingen, paa vestre Side, ved Langvas Ryen, og derfra gaar Mærket i Nordost i Lige Linie til et Engeslette kaldet Brøttums Kiøl - denne Brøttums Kiøl ligger paa nordre Side og Almindingen paa Søndre Side - bemelte Engeslette Brøttums Kiøl tilhørende Gaarden Brøttum - videre gaar Mærket derfra i Nordost paa Søndre Side tæt ved Brøttums Sætter Bolig, som ejendommelig er Gaarden Brøttum tilhørende, til den Høyeste Field Ryg, vige Ryen kaldet - Fleere Mærker er ikke imellom Almindingen og Gaarden Brøttum, og de opgivne Adskiller fuldkommen. Almindingen og Gaarden fra Hinanden - b.) Gaarden Grindstad, Hr: Kammerjunker von Krogh tilhørende, beboes af Jon Haftorsen - denne Gaard støder til Almindingen paa vestre Side, og gaaer Mærket fra den Høyeste Field Ryg, Vige Ryen, i Nordost i lige Linie til den vestre Side af den gamle Sætter Bolig, Vigevolden kaldet - c.) Gaarden Vigen, Hr: Kammerjunker von Krogh tilhørende, beboes af Henrich Nielsen denne Gaard støder til Almindingen paa Nordvest Side - Mærket mellom Almindingen og denne Gaard, gaaer fra bemelte Vigevolden i Nord Ost til en Bæk, Kielkbækken kaldet, videre til den nordre Ende paa et Biærg, Sagbrenden kaldet - d.) Gaarden Tangvold, Hr: Kammerjunker von Krogh tilhørende, bruges af Ole Draxen - denne Gaard støder til Almindingen paa Nordost Side - Mærket mellom Almindingen og Gaarden, gaaer fra sidstbenævnte Biærg Sagbrendens nordre Ende i Nord Ost i lige Linie til den Nordre Side af Liahougen - derfra i Nord Ost til en Bæk kaldet

Smaaevs-Bækken - e.) Gaarden Handaaen, Hr: Kammerjunker von Krogh tilhørende, bruges af Ole Gundersen og Ole Biørnsen, nu Hans Enke - Denne Gaard grændser til Almindingen paa Nord Ost Side - Mærket Gaaer fra Smaae vas Bækken i Nord Ost i Lige Linie til den Nordre ende paa et Biærg kaldet Skallen - Fra dette Mærke begyndes Brunmarkens Almind, saaledes som i første Forretning er beskrevet - Dernest opgav Laugrettet og benævnte 2de Mænd, at Brunmarckens Almind støder til Flaae Sogn i Melhuus Præstegield og Singasaas Sogn i Størens Præstegield, Hvilke Bæge Præstegield er beliggende i Gauldals Fogderie, nemlig til Flaae paa Sydvest Side, og Singasaas paa Søndre Side, og At Mærkerne imellem Brunmarkens Almind, og Flaae Sogn begyndes ved en Field Ryg, Langvas Ryen kaldet, ligger i Sydvest, og gaar derfra i Syd i lige Linie til den Nordre Ende paa en Field Lie, Storgroenlien kaldet, videre i Syd Ost til Høyeste Field Kam eller Spidse paa Kraak Fieldet - dernest imellem Brunmarkens Almind og Singasaas Bøyd gaaer Mærket fra sidstbenævnte Høyeste Spidse paa Kraak Fieldet i Sydost i lige Linie til den Søndre Tangvolds Elve Fos, Hvor Selboe Almind paastøder - Paa Tilspørgsel gav Laugrettet og de 2de Mænd til Svar, at de ikke vidste om nogen Kongelig Almind i forbemeldte Flaae og Singasaas Sogner existerer eller grændser til Brunmarkens Almind - I Fald nogen skulle være, da bliver de nu opgivet Mærker imellom Brunmarkens Almind og disse 2de Sogner Regelen, og Bestemmelsen til at skille samme fra hindanden - Skulle derimod blive noget at indvende af vedkommende Retts Betiente i Guldahls Fogderie, som maaske er beordret til at holde Besigtelser og bestemme grændserne for de Almindinger der ligge i Flaae og Singasaas Sogner, der med Grund kan forandre de har bestemte Mærker, skal samme blive tegnet og forklaret til Slutning af denne Forretning, saaledes at Forretningerne, efter det Høy kongl:Rente Kammer Collegii Ordre, kan

stemme Overeens - Til 3die Post, blev svaret af Laugrettet og de andre tilstedeværende, som Havde mest Kundskab derom, at Almindingen er omtrent i Omkreds $3\frac{1}{4}$ Mil, i Længde $1\frac{1}{4}$ Mil og i Bredde deels $\frac{1}{2}$ og deels $\frac{1}{4}$ Mil - Til 4d og 5t Poster gav Hr: Fogden tilkiende, at i denne Almind fiendes ingen Skyldsats Plads ei heller Rydnings Pladser, Hvilket og Laugrettet saaledes forklarede.»

I Besiktelsesforretningen går det fram hvem som hadde rettigheter i Brungmarka. Disse gårder var: Moen, Brøttum, Eidstu, Hjellien, Grendstad, Bjørklia, Dragsten, Haugum og Husby. Alle disse gårder er nevnt i skattelister og jordebøker fra 1590 og tidligere. De har trolig utøvd bruk i alminningen lenge før bevilgningssedler ble utskrevet, ei tid før besiktelsesforretning ble holdt. Per Ulseth skriver i historielagets årsskrift fra 1995 om merkessteinen på Rensfjellet der 5 bygder møtes. Grenseskrivelsen fra 1787 mot Selbu stemmer lite overens med den grensen som er i dag. Grensen mot Selbu er beskrevet flere ganger. Bl.a. ved skyldsetting av Brungmarka i 1819, og ved deling av sletter i Østre Brungmarka i 1846.

Den danske konge var til tider opprødd for penger til de kriger som førtes på den tid, og så seg nødt til å selge eiendommer. Her følger en del av det skjøte som ble utstedt til general Georg Friderik von Krogh.

KONGESKJØTE

Vi Cristian den Syvende av Guds naade, Konge til Danmark og Norge de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsteen, Stormarn, Ditmarsken og Oldenborg; Gjøre Viterligt: at Vi ved Vores Resolution under 30 October 1773 allernaadigst have approberet den efter Vort Rente Kammer - Collegii Foranstaltning Holdte Auction den 12 november 1792 over Brunmarkens Almind i Klæboe Prestegield i Strinde Fogderie under Trondhjems Amt samt det derpaa af os elskelige Hr. Georg Friderik von Krogh, Vores General Af Infanteriet, gjorde Højeste Bud med 1550 rdr.

Sandavollen. Eiere: Haugum og Husby.

Videre i skjøtet følger beskrivelser om grenser, rettigheter for almuen m.m.

Det gikk ute med general von Krogh. Brungmarka, samt flere gårder ved Selbusjøen som general von Krogh hadde eid, ble solgt på den store jordgodsauksjonen i februar 1928. Gårdene var: Brøttem, Grendstad, Teigtrøa, Teigen, Bjørklia og Nettet. På auksjonen kjøpe seks gårdbrukere i Klæbu Brungmarka.

SKJØTE AV 29. FEB. 1828

Fredrik Daniel Time, Sorenskriver i Strinde og Sælboe, Ridder av Dannebrogordenen Gjør vitterligt: at aar 1828 den 29 februar, har Bjørn Eidstue, Peder Eidstue, John Huusbye, Lars Moen, Ole Haugum og Lars Lilleuglen, ved den efter Regvisitation at Skifterett i Oberst von Kroghs Boe afholdte 3 die Gangs Auction over Leerens Gods, ladet sig tilslaae Brunmarkens Alminding som Højtbydende for 702 Spdr. Thi sælger og skjøder jeg herved i følge Auctionsforordningen og paa Vedkommendes Vegne bemeldte Brunmarkens Alminding til overfornevnte hvis ejen den samme bliver naar de med Incassa for Hr.

Stifts overrettsprokurator Wahls herpaa tegnede Kvittering og godtgjør at Kjøbesummen de syv Hundrede og to Spedie tilligemed det meere efter Conditionene til ham er bleven erlagt Strinde og Sælboe Sorenskriveri 1829 April 23. Kjøbesummen med videre efter Conditionerne er betalt hvorfor herved kviteres.

Etter at de 6 gårdbrukere kjøpte Brungmarka fulgte flere rettssaker. Lars Roan har i et tidligere årsskrift skrevet om setrene Nyvollen og Fjellvollen (Nedre og Øvre Renåvoll), og saken mot renåbyggene. I denne forbindelse kan det også nevnes at det ble anlagt sak mot John Pedersen Gjellien for ikke ha betalt avgift. I rettsmøtet den 26.09.1840 ble brukeren av Hjellivollen dømt til å betale eierne av Brungmarka for å ha brukt en seter i 12 år uten vederlag. Han ble også dømt til saksomkostninger. Hjellien har senere alle år betalt avgift til Haugum med kr. 1,60 pr. år.

SKOGDELING

Den 13. april 1838 ble det foretatt skogdeling i Brungmarka.

Tradisjonen sier at de 6 eierne satt på Sandafjellet og fordelte. Den delen som lå øst for Tangvollrelva, og den del som lå syd for en trekt linje fra Grendstadvollen til Hjellivollen skulle være sameie. Senere kaldt hopskog. Resten av marka ble delt i 3 områder. Område 1. Grenser mot Flå og Brøttem. Område 2. Grenser mot område 1, mot Dønøyelva, Dønøyvatn, Dalvollen. Område 3. Grenser mot område 2, Tangvollrelva, Hjellivollen og Sandavollen. Ved loddtrekning tilfalt område 1. Peder Eidstu Øvre og Lars Lilleuglen. Område 2. Haldo Moen og John Husby. Område 3. Bersveind Eidstu Nedre og Ole Haugum. Peder Eidstu og Lars Lilleuglen godtok ikke det område de i følge loddtrekning fikk seg tildelt. De øvrige skogeiere reiste sak mot de 2 medeiere. Saken kom opp for retten den 29. nov. 1843. Dommen følger en del forkortet.

Thi tjendes for Ret.

De Indstevnte, Peder Pedersen Eidstu og Lars Hansen Lilleuglen,

bør under en Mulkt af 1, en Spd. til Klæbo Fattigkasse for hver Dag de sidde denne dom overhørig, at underskrive det over Brunmarkens Alminding, under 13. Aug. 1838, Udfærdigede Udskiftningsdocument, samt udrede Citanterne, for denne sags Omkostninger 15. femten Specier. At efterkomme og udredes 15. femten Dage efter Dommens Forkyndelse.

DELING AV SLETTER PÅ ØSTRE BRUNGMARK

Utskrift av pantebok for Strinda og Selbu sorenskriveri.

Aar 1846 den 15. april blev mellem samtlige Brungmarkens Eiere bestemt en deling av Engesletterne i nævnte Alminding saal. Disse Sletter deles i fire lige deler, hvoraf 1/4 overlades John Huusbye og Ole Haugum som forlods, de øvrige 3/4 bliver til lige Deling mellem samtlige sex Eiere. Endvidere overlades Lars Lilleuglen og Haldo Moen en Sæterbolig hver, der er beliggende på østre Side Tangvoldelven, hvoraf Lars Lilleuglen beholder Fjeldvolden kaldet og Haldo Moen den saakaldte Nyegaard. Efter denne vedtagne Deling, beholder enhver af Eierne sine Sætre og Engesletter, baade de forhen hafte og de nu ved denne Deling tilfalden uden at ærlegge nogen afgift for samme.

Ved kjøpekontrakt den 30 april 1860 overdrar Peder Eidstus enke, Anne Olsdatter til Peder Larsen Tellugen den 1/6 del av Brungmarka som har tilhørt Eidstu Øvre. Dette var arv fra Eidstu til Tellugen. Denne 1/6 del er fremdeles i Tulluans eie.

SALG AV SKOG

Den 7. nov 1863 inngikk eierne av Brungmarka kontrakt med: Haldo Pedersen Amdal, Ole Pedersen Amdal, Jon Bersveindsen Amdal og Anders Pedersen Haanaa om salg av skogen som ligger på østre side av Tangvolllelva. Samt uthugst av hopskogen på vestre side av Tangvolllelva for en periode på 3 år. Kontrakten er underskrevet av samtlige grunneiere. Skyldsettingsforretning over denne del ble avholdt den 10. og 11. okt. 1864. Skylden ble satt ti 1 ort. 2½ skilling.

Skyldsettingsmenn var: E. Lysklett, O. A. Guttstein, Ole Halseth og Ole Nilsen Bierkelien. Lest ved månedstinget den 2. des. 1864.

Under skyldsettingsforretningen møtte Ole Haugum og Sivert Husby som grunneiere. På egne vegne og på de andre grunneiernes vegne, la de ned protest mot den skyldsetting som skulle igjennomføres, da det var skogen (trærne) som var solgt og ikke eiendomsgrunn.

Samme år ble det innført forbud mot å skille skog og grunn.

I dette dokument vises også til grense mot Selbu. Grensen mellom Klæbu og Selbu som på nytt ble oppgått 1846. Videre ble det året 1851 merket med 2 korser i stein og berg langs hele grensen mellom det tidligere Brungmarken Almenning og Selbu. Under utskiftingen som ble avsluttet første gang 1978, er grenselinjen lagt langt fra det opprinnelige og grensen fra 1851.

Eierne av Brungmarka i dag er: Ole Haugum, Peder Tulluan og Arild Huitfeldt.

ETTERSKRIFT

I Rensfjellområdet har vi et berg

som kalles Kvintus. Hva betyr navnet, eller hva kan det komme av? Navnet er nevnt i grensebeskrivelser.

Mellom Liahaugen og Slomptjønnene er engang i tiden påbegynt tømmerhus. Hvem har påbegynt huset, og hva kan det være tenkt brukt til?

For ca. 6 år siden kom jeg tilfeldigvis over et byggverk som lå omlag 300 meter fra Sandavollen et stykke oppe i ura. Bygget var oppsatt av trematerialer og isoporplater, overtrekt med netting og belagt med mose og torv. Det var helt umulig å se dette i terrenget. Bygget kan være oppsatt i 1960 åra etter inventaret å dømme og var 5-6 m². Det måtte ha vært strabasiøse turer med tunge bærer og lang transport fram til byggeplassen og uten at noen skulle ha vært vitne til hva som foregikk. Er det noen som kan gi opplysninger om dette bygget?

En vil ved en senere anledning komme tilbake med en beskrivelse av setervoller og andre ting i forbindelse med Brungmarka.

Overdrivelse eller fakta

Av Asbjørn Husby

På 1700-tallet var det mye bjørn i landet. Også her i Klæbu. Etter at våronna var ferdig, ble hestene på Tanem sluppet på beite rundt Tanemsvollen hvor de frotset i godt beite.

Men det var ikke bare goddager for hestene. Det var bjørn i nærheten - og det hendte at den såg seg ut en hest som et godt bytte og en god matbit.

En dag slo bjørnen til med kloa over bakparten på en av hetene. Men hesten la på sprang med bjørnen på ryggen. Bjørnen likte ikke den skyssen han fikk, og under den voldsomme farten hogg den den andre kloa fast i en trelegg - med det resultat at bogen på bjørnen ble revet ifra og fulgte med hesten heim til Tanem, dit hesten kom vettskremt og i voldsom fart.

Det ble sagt at etter den dagen var det umulig å få hesten til skogen, på beite om sommeren, eller til skogskjøring om vinteren.

«Hain Kab»

Litt om far som allsidig tjener i heim og bygdesamfunn

av Marit Kleven

Min far Karl Villmo, var ekte innfødt klæbygg, født på Villmoen 8. desember 1893.

Han ble gift med Oline Torvmark i 1932 og fikk fem barn, 4 jenter og en gutt, hvorav jeg er eldst.

Far var en humorfylt og lun mann. Likte godt en spøk og var ganske slagferdig i replikken. Han var allsidig som få og det er vel ikke mange som har hatt så mange verv her i bygda som han, tross bare sju års folkeskole.

For å nevne noen av hans gjøremål:

Han har vært både landpostbud og lensmannsbetjent. Tok på som forretningsfører for forsyningsnemnda da det ble rasjonering ved andre verdenskrig. Den jobben hadde han så lenge rasjoneringa varte.

I tillegg var han kommunesekretær og skrev protokoll på formannskaps- og herredsstyremøter som gjerne varte til klokka ble både to og tre om natta. Det kunne ta tid før man kom fram til et endelig vedtak. Da sa far: «Det har jeg skrevet for lenge siden.» (Et eksempel på hans lune replikk.) De siste åra før han ble pensjonist, var han ligningssjef. Det var nok den første ligningssjefsstillinga som ble oppretta i Klæbu. Jeg vet ikke tall på alle verv han ellers hadde.

Han har skrevet mangt et skjøte her i bygda. Hadde utregninga av korn- og potettrygd, kan jeg huske.

Hans egentlige tittel var vel småbruker. Han tok over småbruket Villmo etter sin bror i 1934. Med alt han ellers hadde å gjøre, falt nok mange tunge løft på min mor.

Vi ungene fikk tidlig lære å melke og hjelpe til med gårdens gjøremål. Ellers var han ivrig friluftsmann og jeger. Jakta på storfugl og elg - helst på Brungmarka, som var hans mest yndete fristed. Hadde ei gammel seterbu på Moavollen som han kjøpte av Jo Hyttsagen sammen med endel skog. Dit dro han når han ville ha fri fra mas og strid. Far var en god skytter og medlem av skytterlaget så lenge jeg kan huske. Flink med hendene og snekra både møbler og annet. Husker han laget min første spark som jeg var veldig kry av. Han var ganske god til å tegne og skrev gjerne dikt. Helst med humoristisk innhold. For å si det kort. Far var allsidig.

Ode til landbruksmotoren Lauson's pris

av Karl Villnes

Hist bakom Løvaasens høydedrag,
et sagbruk der monne stande.
Brødrene Ulstads cirkelsag
sig speiler i bløtmyrens vande.
Det glitrer for og det glitrer bak
hvor sagmodd og lort sig blande.

Den deilige plet, den er mig saa kjær -
en oase i ørkensanden.
Men sjælen i hele indretningen er
John Lauson og ingen anden.
Han trællet og slet og blev aldrig træt
mens bensin, fantes paa kanden.

Betragt ham vel mens han er igang,
se kræfterne han utfolde.
Se hvor han stræver al dagen lang
hva remmer og tøj kan holde.
Hans stemme, eier en liflig klang
i vintermorgener kolde.

Og er han en morgen litt mindre god
og kræfterne maaske svækkes,
ta det for altting bare med ro
om «korsetspillerne» knækkes.
Han sturer en dag, ja kan hende to,
men atter til liv han vækkes.

Naar eieren længer ei olje har,
han klør sig fortvilet i nakken.
«De er dog en græselig kostbar kar
min kjære hr. Lauson paa bakken.
Men mange goder jeg ogsaa har,
hvorfor jeg skylder Dem takken.»

Kaster man blikket til brukets tak,
en fryd for øiet at skue.
Du tror dig ei paa en cirkelsag,
men under en domkirkebu.
Disse hvælvinger, denne søilerad
som snetyngden ei kan kue.

Og bænken endnu skal holde stand
i mange generationer
og række mand efter mand efter mand
og likesaa mange koner.
Maken ei findes i Norges land
knappt nok i de nordlige zoner.

Ja, bruket er skralt både her og der
og trønger ret ofte at bøtes.
Hr. Størvold, gesvindt paa færde er
hver gang at reima skal skjøtes.
De gutter haver hinanden kjær
som der til arbeide møtes.

Vet man rektig hvad de er værd
som der sig til tjeneste stiller.
Det gjenombarkede folkefærd
anser ei storm eller stille.
Det kjernen blant Norges sønner er
som ut fra mængden sig skille.

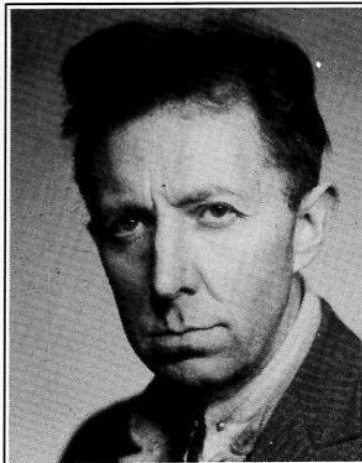
De lever saa stille her oppe i nord
mens verdensmagterne krige,
men trues vort land, jeg sikkert tror
man aldri har sett deres like.
Sa samler de seg til en magt saa stor
at Hindenburg selv maa vike.

Og tømmeret samler sig lunn ved lunn
saa langt som øiet kan skue.
Det ligger saa deilig paa myrlændt grund
og gynger paa mosklædte tue.
Værdifuldt tømmer, men er dog kun
en brøkdell av Klæbus formue.

Naar Klæbus tømmerkog dreven er
til sidste firetomms pinde.
En tak til hr. John vi da frembær
og ønsker han fred maa finde.
Saalænge som grana paa bakken slaar rot
skal leve - vor Lausons minne.

Dette diktet er skrevet av min far.
En slags hyllest til John Lauson-
motoren. Motorens eier var Andreas
Størvold og sagbruket lå i kanten av
Stormyra mot Lauvåsen.

Marit Kleven.

Karl Villmo -
en ekte innfødt klæbygg.

Kolmilebrenning ved Donnøyvatnet 1000 år etter?

Av Hans Henrik Solheim

Da 7.-klassene gjennomførte det tverrfaglige prosjektet «Nidelva. Industri- og kulturskaper» i våres, var kolbrenning en del av prosjektet. Men ressursene var begrenset, og det ble til at kolet ble fremstilt ved «retortemetoden».

Derfor var det midt i blinken da skolen ble kontaktet av Historielaget først på juni med forespørsel om vi kunne bistå laget med å brenne ei gammeldags kolmile ved Donnøyvatnet i Brungmarka. Faglig bistand skulle vi få av metallurgen Arne Espelund ved NTNU. Dette var et tilbud vi ikke kunne si nei til. Imidlertid var skoleåret på hell og brenninga ble utsatt til høsten.

LANG TRADISJON I KLÆBU

For klæbyggen er «tjurrumile» et velkjent begrep. Rundt om i utmarka fins tallrike rester etter miler. Disse framstår gjerne som sirkelrunde forhøyninger med en diameter fra fem opptil ti meter. Langt de fleste ser ut til å være kolmiler, et fåtall tjæremiler. Så vidt meg bekjent er ingen av milene i Klæbu aldersbestemt, men de fleste i trøndelagsfylkene er fra 1600/1700-tallet. Det blir da naturlig å se disse milene på bakgrunn av framveksten av kopperverkene i regionen (Ulrichdal, Løkken, Eidet, Røros oa.). Transport av trekol til disse verkene har nok vært en kjærkommen ekstraintekt for

mange. Rimeligvis er en del trekol brukt i egen smie rundt om på gårdene. At tjære også er framstilt i mile, fins det dokumentasjon for blant nålevende klæbygg.

MILEBRENNING 1996

5. og 6. september var det gjort klart for kolmilebrenning ved Donnøyvatnet. Grunnen til at dette stedet var blitt valgt, var at her var det blitt oppdaget rester etter et jernblesteranlegg av middelaldertype. Det var myrmalm som var råstoffet, og for å få fremstilt smibart jern var trekol helt nødvendig.

Et tilhengerlass med ved ble kjørt opp til Dalatjønna, og klasse 8CD stod klar til å bære veden ned til området hvor mila skulle bygges. Vedhaugen kom raskt på plass, og nå tok Arne Espelund kommandoen. Med kyndig blick gikk han gjennom området og pekte ut milestedet. Den ble anlagt oppe på en kolle, ca. 50 meter fra vatnet. Her ble det nå gravd en sirkulær grop med to meters diameter, og med en dybde på 20 cm. Gropa hadde flat bunn (foto 1).

BYGGINGEN

Veden, som for det meste bestod av tyrirotter, ble nå saget med motorsag og deretter av ivrige elever hugget i små skier. Det er viktig at veden ligger kompakt og med minst mulig luft imellom. Da vi ikke var interessert i tjæra denne gang, kunne veden ligge på «flasken». I sentrum av gropa ble nå en rund stokk på en knapp meter plassert (foto 2). Stokken hadde en diameter på omlag 5".

Veden ble så lagt tett rundt senterstokken lag på lag, og for å sitere Espelund: «Mila skal ha form som en hamburger.» Høyden på mila var ca. 70 cm. Granbar ble nå lagt over veden. Dette skulle fungere som et nett og hindre torva i å falle ned i mila. Mens en gruppe elever jobbet med veden, var en annen opptatt med å skjære torvstykker som skulle danne «kappa» over mila. Disse torvstykkene, av en tykkelse på rundt 15 cm, ble nå lagt slik at de dekket veden fullstendig, med unntak av 5-6 steder med basis. Disse åpningene skulle være «strekkesteder» for å få forbrenningsprosessen i gang (foto 3).

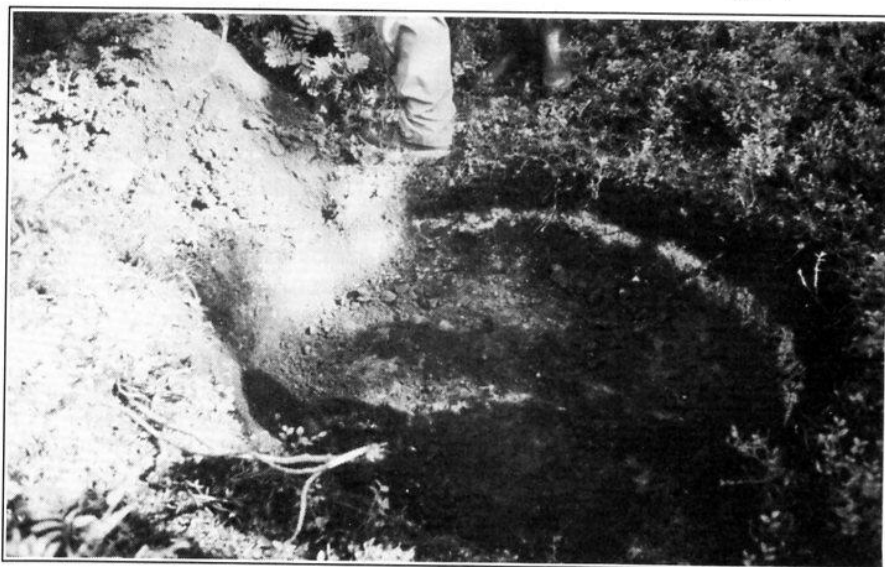

Foto 1: Milegropa ferdig utgravd.

Foto: Lise B. Bye.

Foto 2: Sentrumsstokken med veden plassert rundt. Elevene: Stig Erik Holiløkk og Mads Erik Asphaug.

Foto: Lise Beate Bye.

TENNINGEN

En av elevene spurte nå Espelund om han var fornøyd med «byggverket» og metallurgen kunne smilende konstatere «at denne mila absolutt hadde venusmålene». Senterstokken ble nå forsiktig hevet, og flisved som for anledningen ble fuktet med dieselolje, ble sluppet ned i hullet. Deretter ble flisa antent og flammene stod opp av åpningen. Etter noen minutter ble hullet tettet med torv. Trekkåpningene ble også tettet, og røyk begynte å sive ut på flere steder. Fra mila kunne nå høres en svak dur som etter hvert avtok. Røyken spredte seg jevnt over hele mila, og samtidig merket vi en fin aromatisk duft. Dette var ikke bare tjærelukt, men også andre dufter fra veden og granbaret.

PÅ MILEVAKT

Nå var det viktig å ta vare på «ungen» vår. Kom det for mye oksygen til, risikerte vi at prosjektet bokstavelig talt gikk opp i røyk. For liten tilgang til oksygen kunne føre til at kolmila gikk ut. Her var det snakk om hårfin balanse! Imponerende var den teften som elevene la for dagen når det gjaldt å passe mila. Var det gener fra fordums milebrennere som våknet til live her ved Donnøyvatnet denne fine høstkvelden i 1996?

Teltlagene fikk nå, etter loddtrekning, vakt en time hver hele natta gjennom. Det ble klarvær og gradstokken krøp ned i -3° . Vaktlagene hadde bål plass ved mila, og ungdommene koste seg med pølser og «snavel» gjennom høstnatta. Frostrøyken lå som kvit ull over Donnøyvatnet da morgensola tok til å forylle grantoppene over

Liahaugen i øst. Fra mila kom den samme fine odøren. Et par morgenfriske fiskere kunne stolt vise fram fangsten: Elleve ørreter tatt på spinn i en kulp under fossen i Donnøyelva!

MILA BLÅSES UT

Etter 16 timer ble mila «blåst ut». Røykutviklingen var merkbart mindre nå. Mer torv ble lagt på, og alle åpninger hvor røyk sivet ut tettet igjen. Mila måtte nå «roe seg ned». Hadde vi åpnet den, ville oksygen kommet til og det hele endt med et bål!

ÅPNINGEN

Det skulle gå nesten to uker før det ga seg en anledning til å åpne mila. Onsdag 18. september syklet vi oppover den drøyt to mil

lage vegen i fint høstvær. Det er ikke til å underslå at vi var spent på hvordan det hele var forløpt. Et grep var for anledningen tatt med og forsiktig ble torvstykkene fjernet. I midten, hvor tenningen var foretatt, var veden brent til aske, men ut mot sidene var det fint trekull! På ungdommelig vis ble det jublet (foto 4).

Trekolet ble nå pakket ned i plastsekker for å fraktes ned til bygda. Kanskje kunne vi bruke dette i en annen sammenheng? Et nytt prosjekt i forlengelsen av dette demrer i hugen. «Grillfest til våren» foreslår en av de håpefulle. «Jernblester på gammelt vis», kommer det fra en av de mest ivrige.

Det som undrer oss etter hvert som kolet ble tatt opp, var at kolbitene ennå var varme! Ut mot jordbakken i bunnen av mila var veden ikke særlig omdannet. Hva dette kunne skyldes var usikkert, men kanskje ble mila blåst ut for tidlig? En annen årsak kunne være at det ble

Foto 3: Mila er ferdigbygd. Senterstokken er klar til å fjernes.

Foto: Lise B. Bye.

for tett langsetter kanten. Skulle det ha vært trekkanaler i bunnen av mila?

FLASKA

Etter at mila var tømt, ble ei tomflaske lagt i bunnen. Deretter kom torva på plass igjen. I et slikt område med mange spor fra fortida er det viktig ikke å «plante» falske spor. Med tyrirøtter fra myra ved Tulluan kan det lett bli ganske innfløkt for fremtidige arkeologer å aldersbestemme «vår mile». Derfor denne glassflaske, som forteller ganske klart at dette er aktivitet fra 1996.

Foto 4: Gjengen som var med på åpningen av mila. Fra venstre: Alexander Leirfall, Reidar Johnsen (lærer), Terje N. Nerdal, Tor Martin Ingebretsen, Espen Torstensen, Espen Dragstmo, Amil Turcovic, Roger Værnes og Denis Milovanovic. Foran: Per Øyvind Hansvold og Tonje G. Moe.

Foto: Hans H. Solheim.

70 års konfirmanter - fra 1926

Første rekke fra venstre: Lydia Margrete Fines, Karen Lien, Lovise Storvold, Anna Oline Storvold, Astrid Bertine Berg, Haldis Sigfrida Sjølbakken, Else Johanne Devle, Helga Overvik, Margit Hagen og Olaug Marie Eidstumo.
Andre rekke fra venstre: Erling Lund, Ole Ulstad, Nikolai Gunerius Ulstad Sørum, Håkon Rønningen, Ole Rønningen, Paul Andreas Gundersen, Erling Vindspoll, sokneprest A. F. Andersen Sunde, Johan Dragsten, Erling Margido Rygg, Einar Olsen Indseth, Olaf Forseth, Henrik Olai Olsen og Paul Andreas Renå.

Minner fra sommeren 1930

Av Per Ulseth

Uansett hvem du måtte spørre av trøndere som husker så langt tilbake i tid, hva de først og fremst forbinder med sommeren 1930, vil helt sikkert svaret bli det samme: «Varmsommeren 1930 glemmer vi aldri!»

Heime på Sanda ble sauene sluppet på beite i utmarka i april måned. Så vidt jeg vet har det aldri siden vært så tidlig vår. Sommeren og høsten har vel også gått over i historien som den beste vi har hatt hva produktivitet angår. Det var et rent kronår. Hele sommeren var det sol og varme om dagen, med mye dugg og en og annen regnskur om natta. Gunstigere vokstervær kunne det ikke bli.

Ser du på årringene fra gran og furu fra den tida, vil du også fort oppdage at voksteren i året 1930 var helt spesiell. Det er nemlig ingen tvil om at klimasvingninger i stor grad kan leses av på trærnes årringer. Den kjøligste sommeren i dette århundre er til nå - så vidt jeg vet - sommeren 1921. Årringene fra det året viser nesten «null-vekst».

En dyretragedie.

Et spesielt minne jeg har fra varmsommeren 1930, som jeg aldri glemmer, var noe som for oss på Sanda var veldig tragisk.

I likhet med de aller fleste gårder i Klæbu hadde også vi et inngjerdet utmarksområde der både melkekyr og ungkyr gikk på beite om sommeren.

I utkanten av området, så nær husene på gården som mulig, var det på en plass som heter Brubakken satt opp et såkalt sommerfjøs. Der ble de kyrne som skulle melkes, satt inn om kvelden - og sluppet ut igjen etter at de var melket igjen om morgenen.

Jeg kan tenke meg at vi sommeren 1930 hadde ca. 8-10 dyr gående der. Det var alltid vi gutongan som hadde jobben med å leite opp kyrne om kvelden, og få dem fram til sommerfjøset.

At ei ku kunne bli syk, var noe vi måtte regne med, så vi reagerte sikkert ikke noe spesielt da vi en dag måtte ta heim ei ku som helt tydelig ikke var frisk. Dyrlege ble budsendt, men han var nok ikke helt sikker på hva det var som feilte kua.

Mistenkelig ble det først da også flere av de andre dyra begynte å få de samme symptomene. En etter en ble de tatt heim, og det ble vel også etterhvert klart at det måtte være en eller annen form for forgiftning som var årsaken.

Ingen medisin hjalp, og den ene etter den andre av kyrne strøk med. Noen døde på båsen, mens andre ble avlivet for å bli spart for pinslene. I løpet av noen få dager måtte seks kyr slepes ut av fjøset. Samtlige ble gravd ned med hud og hår i Pikhaugen, som ligger like bak fjøset.

Jeg kan huske at en velvoksen okse, som gikk sammen med kyrne, berget

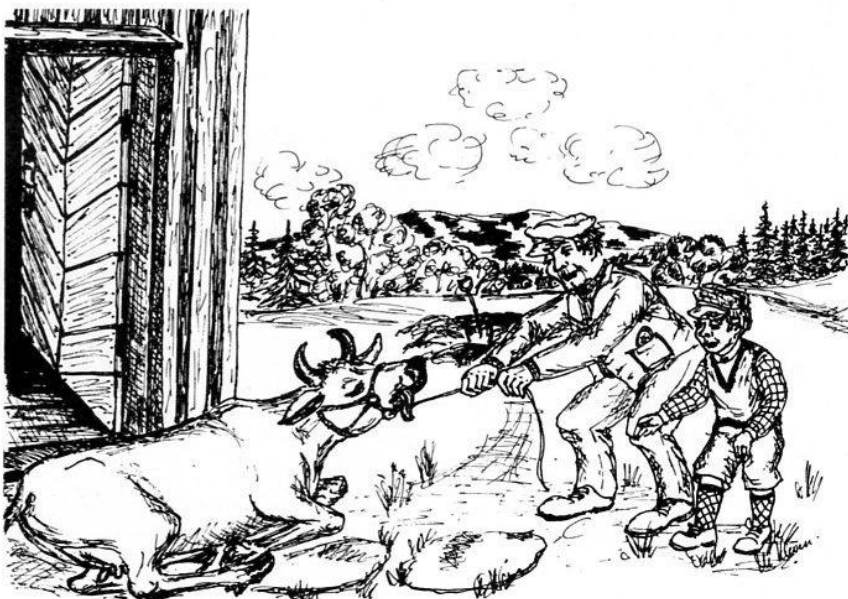
livet - til tross for at også han var meget syk.

Årsaken til denne tragedien ble etterhvert avklart, men desverre for seint. Ei kraftlinje tilhørende Trondheim E-verk går tvers gjennom området hvor dyrene beitet. Til kraftlinja hører tre store jernmaster. Det viste seg at disse mastene var nymalt, med en maling som inneholdt mønje. Denne malinga er visstnok forferdelig giftig. Om dyrene hadde slikket på mastene, eller om det var gresset rundt omkring som var tilsølt av maling, skal være usagt, men her var i alle fall årsaken til at dyrene ble forgiftet.

Jeg har mange ganger tenkt på hvilken tragedie dette må ha vært for mine foreldre. Å miste seks dyr av en besetning på tilsammen 10-12 i året 1930, må ha vært en økonomisk katastrofe. Ingen av dyrene var forsikret.

Ulempen med kraftlinja gjennom marka var opp og avgjort med en engangserstatning mange år tidligere.

Jeg kan huske at det var snakk om muligheten for erstatning fra

Seks døde eller halvdøde dyr ble slept ut av det samme fjøset som de først så dagens lys.

Trondheim E-verk etter dyretragedien, men det ble i tilfelle bare et symbolsk beløp. Jeg kan fremdeles se for meg de stakkars dyra som rev og slet i bandet, og nærmest raste av smerte,

mens skummet sto ut av munnen på dem.

Jeg ser også for meg da far kom løpende med krageren i handa, på vei mot fjøset, for å gjøre slutt på pinslene for noen av dem.

Det er vel lett å forstå at dette var sterke scener for en åtteåring. Alle disse dyra så dagens lys i det samme fjøset som de på en slik tragisk måte endte sine dager. Denne historien vil bli husket lenge på gården.

Glimt fra tjeneste i Tysklandsbrigaden

Av Erling Bromseth

Da Tyskland kapitulerte, og den siste verdenskrigen var over for vel 50 år siden, ble de allierte enige om at de måtte holde okkupasjonssoldater i Tyskland, kanskje for mange år fremover. Også Norge forpliktet seg til å holde en brigade i landet i to år fra februar 1947. Dette ble senere forlenget med flere år. Mannskapene skulle skiftes ut etter 6 måneder. Oppgaven var å sikre ro og orden.

Til Tyskland for freden!

Ingvar Husby tjenestegjorde også i Tyskland.

Vi ble skipet ut fra Herøya ved Porsgrunn i begynnelsen av august 1947. Transporten foregikk med trottetransportskipet «Svalbard». Innskipningshavn var Hamburg. Reisen videre skulle foregå med tog. For oss som tilhørte sanitets- eller transportkompani var målet Northeim, en liten by med ca. 15.000 innbyggere hvor brigaden hadde sitt hovedkvarter. For å plassere den i litt mer kjente omgivelser, så ligger den ca. 8 mil sør for Hannover, og 2 mil nord for Göttingen. Middelalderbyen Goslar ligger ca. 3 mil nordøst for Northeim.

Reisen mot Northeim ble en sjokkerende og uforglemmelig opplevelse. Noen av oss hadde sett

ruiner før. De som kom fra Finnmark visste hvordan en ruinby så ut. De fleste hadde hørt eller lest om ødeleggelser etter krigshandlinger, men å kjøre timevis uten å se et helt hus, var sjokkerende. Vårt møte med tyskerne ble også i mange tilfeller noe annerledes enn vi hadde forestilt oss. En tysker med fremstrakt hånd til hjertelig hilsen, og hans historie om opphold i Norge, das schöne land, virket noe pinlig og var ikke like gjensidig. Andre kunne være vel servile, det kunne også virke litt pinlig.

Vår oppgave var som tidligere nevnt å opprettholde ro og orden. Men vi skulle også fortsette vår militære utdanning i de avdelinger vi var plassert. Som en følge av dette ble det mye utmarsjer og mange realistiske øvelser. Ut over dette var det også mange faste oppgaver som skulle utføres, alt etter hvilken avdeling man tilhørte. Vi som tilhørte FHE (Felthygienisk enhet) hadde bl.a. som oppgave å ta vannprøver, kontrollere toalettforhold (latriner i felt), avlusing, om det problemet oppsto, og kontroll av kjøkken rundt om i de forskjellige garnisoner. Denne kjøkkenkontrollen skal jeg forklare litt nærmere. Når vi dro ut på tokt ble vi utstyrt med sprøyter og sprøytemiddelet DDT, noe som i dag er strekt forbudt å bruke. Det var helst i den varmeste tiden, dvs. august-september at denne sprøyteperioden sto på. Enkelte kjøkken var nærmest invadert av insekter, og dette fikk oss i riktig kamphumør. DDT hadde vi med oss på 20 liters kanner, og dette ble

Undertegnede ble sammen med 2 andre klæbygger, Kåre Moen og nå avdøde Asbjørn Varmdal, innkalt til militærtjeneste ved Hærens sanitets øvelsesleir på Lahaugmoen ved Lillestrøm. Vi møtte der den 2. mai 1947. Etter 3 måneders rekruttskole ble vi «feltoppsatt» som det het på militærspåket. Dette innebar at vi klæbyggene ble plassert i et kompani som skulle tjenestegjøre i Tysklandsbrigaden. Vi havnet i forskjellige avdelinger. Kåre Moen i transportavd., Asbjørn Varmdal i sykebærerroppen og undertegnede i felthygienisk enhet. En brigade, nr. 471, var allerede i Tyskland. Vår brigade fikk nr. 472. Nå var det nok flere klæbygger som tjenestegjorde i Tysklandsbrigadene, både i disse to og i senere brigader. Jeg har ikke navnene på alle, men kjenner til at Asbjørn Husby og Gunnar Gundersen var i den første brigaden. Johannes Fosseide, Ole L. Tømmervold, Gudmund Røstum og

sprøytet rundt på vegger, tak og benker og ellers overalt hvor vi kom til. Bær- og frukttrær, som det ofte var en del av rundt disse byggene ble også «desinfisert» av «die Norwegische spritzung Kommando» som det tyske personellet ikke akkurat ønsket velkommen. De fikk jo et enormt rengjøringsarbeid etter oss.

Manøver var oer som tross alt kunne live opp i kjedsomheten i kasernelivet. Da var det å trekke i feltantrekk og ligge i telt, og leve litt mer uforutsigbart. Lopshorn er vel et sted som nesten alle soldater fra de første brigadene fikk oppleve. Dette var et svært øvelsesområde hvor vi skulle «leke» krig mest mulig realistisk. For noen kunne dette føre til temmelig tøffe opplevelser. En flyktningeleir i nærheten gjorde at vaktjeneste på natta kunne bli nokså utrivelig og oppskakende. «Innbyggerne» i denne leiren var stadig på tyveritokter i militærleiren. Dette var jo et feltområde som det var meget vanskelig å ha oversikt over på nattetider. Det ble ofte løst skudd, kanskje mer av nervøseitet enn av nødvendighet. En noe tøff troppsjef ga klar beskjed: Fikk han høre om skyting i hans tropp uten at noe lik ble vist fram, ville det få store konsekvenser for skytteren.

Tilbake til det mer vanlige igjen. Kantinebesøket på kveldstid var noe som gjorde militæret lettere å komme igjennom. Der traff en «lidelsesfeller» fra andre avdelinger,

og kunne med dem utveksle meninger bl.a. om udugelig og arrogant befal på alle nivåer, og ellers alle dagens trivialiteter. Forventningene til kantina steg ganske kraftig da vi fikk høre at det skulle komme norske lotter nedover for bl.a. å jobbe i kantinene. Nå hadde vi jo hørt rykter hjemmefra om at det hadde vært litt politisk strid om dette. Dette førte til at det skulle være såkalte «modne kvinner» som ble sendt nedover. Etter at de kom nedover ble de vurdert nøye av soldatene. Konklusjonen ble at de ble karakterisert som «noe overmodne» til å falle i 20-åringers smak. Men litt moderlig omsorg var ikke å forakte det heller, så de ble godt mottatt.

Opplevelser som også har festet seg i hukommelsen er permisjonsturer rundt om i landet. Byer som Hannover, Goslar, Einbech, Göttingen, Kassel og ikke minst Berling er byer som på forskjellig vis ga sterke inntrykk. Kassel var den byen, ble det fortalt, som var mest ødelagt av bombing, noe den også bar tydelig preg av. Berlin-oppholdet var vel mest opplevelsersrikt, også på grunn av at oppholdet der varte ei hel uke. Vi bodde ved Olympiastadion, i hus som var bygd for deltakerne i OL i 1936. Området rundt stadion hadde sluppet relativt lett fra krigens ødeleggelser. Olympiastadion med plass til 80.000 tilskuere var et imponerende skue, og vår noe uærbødige inntog på

Hitlers ærestribune ga oss en flott plass å ta stadion nærmere i øyesyn fra. På ei tavle over alle gullvinnerne fant vi også et norsk navn, Willy Røgeberg, gullvinner i miniatyrskyting.

Besøk i Reichskanzlei, eller nærmere bestemt ruinene av det, hvor tyskerne sto og pirket løs steiner fra veggene i den såkalte mosaiksal, og solgte disse for sigaretter, var også en noe merkelig opplevelse. Brandenburger Tor og Potsdamer Platz, begge noe skadet, var steder som ble besøkt. En spasertur på Unter den Linden (dog noe redusert), er av opplevelser de fleste berlinbesøkende vil ha med seg, så også vi. Om den gaten kan det sies mangt. Guttorm Hansen har i en av sine bøker, «Arti å hør det læll», en historie om en namdaling som angivelig skulle ha vært i Berlin. Denne karen har vel sagt det som kan sies om denne gata.

Man kan vel ikke mimre om tjeneste i Tysklandsbrigaden uten å komme inn på maten. All kost vi fikk var engelsk. Engelsk størrelse var det også på porsjonene vi fikk tildelt, det vil si alt for små etter vår vurdering. Melk og fisk var ikke på menyen i det hele tatt. Det hendte vel en gang iblant at hermetisk makrell ble satt fram som pålegg på brødet, som alltid var loff. Tilpasningsevnen gjorde at sytingen over kosten avtok etter hvert. Når en er inne på mat så var det en ting en la merke til i den første tida en var der nede som viste at det ikke var så greit for sivilbefolkningen å skaffe nok mat. Etter at kornet var skåret var det ofte kvinner å se ute på åkrene. De gikk og plukket korn som lå igjen etter treskingen.

Julen 1947 husker jeg ikke så mye fra, men for de fleste av oss var det «den første jul i et fremmed land». Det fikk jo tankene til å gå til de der hjemme. Kåre Moen var av de heldige som fikk langperm og kunne reise hjem til julefeiring. Selve julekvelden ble markert med en felles middag. Jeg kan ikke huske om vi hadde juletre.

Dagene utover nyåret ble nå fylt av rydding i leiren, gjennomgang av

Berlin, Chancellery, Mosaic Hall.

Berlin, Reichskanzlei, Mosaik-Saal.

utstyr, legesjekk og slike ting som viste at det gikk mot hjemreise.

Omsider kom dagen da vi kunne entre toget som førte oss tilbake til Hamburg, og ombord i «Svalbard» igjen. Hjemreisen gikk fint med smul sjø og fint vær. Men en litt spesiell opplevelse fikk vi. Det ble oppdaget en drivende hornmine like ved båten, og det ble slått stopp i maskinen. 8-10 gode skyttere ble kommandert på dekk, de skulle forsøke å uskadeliggjøre minen ved å skyte på den. Båten gikk i ring rundt minen og karene skjøt og skjøt uten at den eksploderte. Men omsider forsvant den. Kapteinen på «Svalbard» mente den måtte ha blitt såpass skadet av skytingen at den hadde tatt inn vann, og dermed hadde sunket uten å eksplodere. Etter nærmere to timers «rundkjøring» fortsatte ferden videre til Oslo. Der ble det parade for kronprins Olav og etterpå middag på Akershus. Vi dro nå tilbake til Lahaugmoen hvor alt militært utstyr ble innlevert og vi ble dimittert. Vi var tilbake i Klæbu 4. mars 1948.

Byggstandardkrav fra år 1750 f. Kr.

Dramatisk følger for byggmester

Av Erling Bromseth

Etter å ha lest denne arbeidsavtalen kan man jo gjøre seg visse tanker om vår tids byggstandard. Det har vist seg ved de senere års storstormer, som har herjet deler av vårt land, at det i mange tilfeller er hus av nyere årgang som har blitt rammet hardest. Nå skal vi selvfølgelig være glad for at vår tids avtaler ikke gir slike konsekvenser for byggmestere og snekkere.

Følgende byggstandard viser et eksempel på en noe foreldet utgave av en standard arbeidsavtale.

Byggstandard (1750 f. Kr.)

Dette utdrag i kileskrift fra Codex Hamburabi viser datidens sertifiseringskraft (gjengitt fra DIN-Mitteilungen).

Har en byggmester bygget hus for en mann og fullført dette, da skal han ha to shekel selv som lønn for hver sar (1 shekel = 360 hvetekorn = 9,1 g, 1 sar = 14,88 m²).

Har en byggmester bygget hus for en mann og ikke gjort konstruksjonen sterk nok, slik at den faller sammen og forvolder byggherrens død, skal byggmesteren selv henrettes.

Forårsaker nedstyrtningen døden til en av byggherrens sønner, skal en av byggmesterens sønner bli henrettet.

Omkommer en av byggherrens slaver, skal byggmesteren erstatte den med en slave av tilsvarende verdi. Bli eiendom ødelagt ved nedstyrtningen, skal byggmesteren erstatte det som blir ødelagt. Fordi han ikke har bygget huset så solid som nødvendig, skal han for egen omkostning bygge det opp igjen.

Klæbu jernbanekomité's arbeid for jernbane gjennom Klæbu

Av Bjørn Hukkelås

«Tog til Klæbu og videre til Selbu, klart til avgang! Ta plass og lukk dørene!» Og så etter en hyggelig tur gjennom bebyggelse og skogsområder, høres gjennom høyttaleren: «Brøttem neste stasjon. Utgang på høyre side!»

Ren fantasi, vil du si. Alldeles ikke. Dette kunne faktisk være hentet fra en virkelig togreise med utgangspunkt enten Trondheim eller Heimdal.

I denne artikkelen vil jeg så forklare grunnen til at jeg kan komme med en slik påstand.

At det tidlig i dette århundre ble arbeidet for å legge en jernbane gjennom Klæbu, fikk jeg nyss om for noen år siden - nærmere bestemt i 1989. Da kom nemlig Kjellrun Overvik med en skrivebok og en brev bunke som hun hadde funnet blant farens etterlatte papirer. «Forhandlingsbok for Klæbu Jernbanekomite» stod det utenpå skriveboken. Kjellrun mente jeg kunne ha interesse av dette, noe jeg så absolutt hadde. Men nå, først syv år senere, vil jeg gjøre også andre delaktig i innholdet av disse skriftlige overleveringene - som avskrift, kopi eller referat. Da åpner vi skriveboken og starter lesningen.

Aar 1915 den 18. mars holdtes møte i Klæbu jernbanekomite.

Følgende ble behandlet:

1. Ref. at Klæbu herredsstyre i møtet 23. feb. 1915 hadde fattet saadan beslutning:

«Det vælges 3 mand til at tiltræden i Selbu valgte jernbanekomite, forsaavidt Selbu nu er villig til at faa en eventuel Selbu-bane lagt gjennom Klæbu. Om herredets deltagelse i mulige utgifter med en linjeundersøkelse, vil der senere, naar nødvendige opplysninger foreligger, bli fattet beslutning.

Til komiteens medlemmer valgtes: Kom.sesjent P. Lium, Lærer G. Overvik og L. H. Forseth, suppleanter: kjøpmand Ole Halseth og A. Grenstad.»

2. Som komiteens formand valgtes lærer G. Overvik med 2 st. (P. Lium hadde 1 st.) til

næstformand kom.sesjent P. Lium.

3. P. Lium fremla dokumenterne vedkommende den i sin tid planlagte Tertiærbane Trondhjem-Selbu.*

4. Besluttedes at henstille til Selbu jernbanekomite at holde et fællesmøte for de valgte komiteer til drøftelse om saken snarest mulig.

Møtet hævet.

Gunnar Overvik Lars H. Forseth
P. Lium

* Jeg har ennå ikke maktet å skaffe opplysninger om den «planlagte Tertiærbane Trondhjem-Selbu.»

Fire dager etter at dette møtet fant sted, skrev G. Overvik et brev til Selbu jernbanekomite der han refererte til Klæbu jernbanekomites første møte, bl.a. punktene 2 og 4. Deretter fortsetter han:

«I henhold til foranstaaende tillater jeg mig herved at anmode den ærede Selbu jernbanekomite om at sammenkalde de i jernbanesaken valgte komiteer til et fælles møte. Jeg foreslaar møtet henlagt til Trondhjem.»

Klæbu jernbanekomite 22.3 1915.

Ærbødigst
Gunnar Overvik

Så tilbake til møteprotokollen:

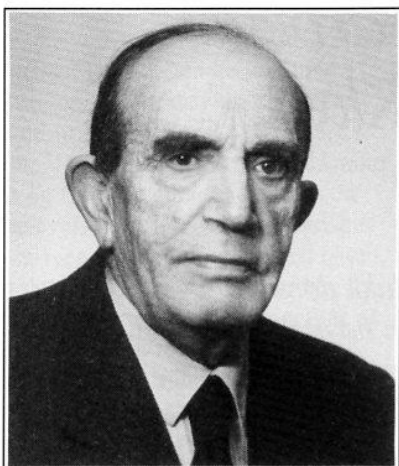
Aar 1915 den 6. oktober holdtes møte i Klæbu jernbanekomite. Møtet var kommet istand efter henstilling fra Selbu jernbanekomite. To av dennes medlemmer, nemlig formanden hr. gaardbruker P. Norbye, og hr. gaardbruker Baard Samstad deltok i møtet. Samtlige medlemmer av Klæbu jernbanekomite var tilstede. Hr. Norbye redegjorde for Selbu jernbanekomites og sin egen opfatning om jernbanespørsmålet, som gaar ut paa at det ideelle er at der maa bli en ubrut forbindelse Selbu-Trondhjem. Efter en længere debat blev man enig om at sende et andragende til Søndre T.hjems amt om bevilgning til undersøkelse av en jernbanelinje T.hjem-Klæbu-Selbu. Møtet hævet.

G. Overvik P. Norbye
P. Lium
L. H. Henriksen B. Samstad

Denne søknaden om en bevilgning på 1500 kr. til en undersøkelse av en jernbanelinje Trondhjem-Klæbu-Selbu, ble datert samme dato.

Den 14. februar 1916 sendte Per Norbye et langt tilleggs-skriv på vegne av Selbu jernbanekomite der han understreker den store betydning en jernbanelinje ville ha for Selbu.

KLÆBU JERNBANEKOMITE

Gunnar Overvik (1883-1955). Lærer ved Rønningen skole og Lysklett skole fra 1903 til 1952. Han hadde mange kommunale verv.

Han hevdet bl.a. at med dagens besværlige transportmidler fra og til bygda, var det umulig å konkurrere med landsdeler som var mer heldigstilt hva beliggenhet og kommunikasjon angikk, og at verken de rike gruveforekomstene inne på fjellene og de store skogene i Selbu, ble utnyttet på en rasjonell og økonomisk måte så lenge transportforholdene var utilfredsstillende. I det hele tatt var all utvikling for bygda hemmet så lenge den ikke fikk jernbane, slo han fast. Så langt et referat av brevet. Derimot vil jeg sitere den del som Klæbu jernbanekomite reagerte på da den fikk avskrift av brevet: «Vaar jernbanekomite har fundet det nødvendig at de forskjellige linjealternativer, hvorom der kan bli tale ved en jernbanebygning til Selbu, blir undersøkt av fagfolk, før man fatter sig ved nogen bestemt linjeretning. Det skulle jo være rimelig at den ideelle jernbanelinje til Selbu, ubrudt bane helt ned til Trondhjem, blir en av de først undersøkte linjer, og dette såmeget mere som flere og tildels betydelige bygder inden amtet gjennomkjøres av en saadan bane, og det er da først og fremst til undersøkelse av en saadan bane man søker bidrag.»

Naturlig nok tok det ikke mange

Paul Lium (1863-1950). Han var ordfører i Klæbu i 18 år. På bildet bærer han Kongens fortjenstmedalje i sølv.

dagene for Klæbu jernbanekomite å beramme nytt møte.

«Aar 1916 den 19. februar holdt Klæbu jernbanekomite møte. Samtlige medlemmer tilstede. Følgende blev behandlet:

1. Ref.avskrift av Selbu jernbanekomites motivering av 14. d.m. til andragendet til amtet om bevilgning av kr. 1500 til undersøkelse av en jernbanelinje Thjem-Klæbu-Selbu.
2. Ref. skrivelse fra Selbu jernbanekomite med henstilling om at supplere dens motivering til amtet.

Enst. beslutning:

Til
Søndre Thjems amt.

Efter henstilling fra Selbu jernbanekomite nedsatte Klæbu herredsstyre i møte 23. feb. f.a. en jernbanekomite til at samarbeide med Selbu-komiteen til fremme av en jernbanelinje T.heim-Klæbu-Selbu. Klæbu jernbanekomite holdt møte 6. oktober f.a. efter henstilling av Selbu jernbanekomite, og to av dens medlemmer deltok. Man ble da enig om at søke amtet om en bevilgning av kr. 1500 til undersøkelse av nævnte jernbanelinje. Når Klæbu jernbanekomite tiltraadte

Lars Henriksen Forseth (1855-1948). Gårdbruker på Forset øvre. Belest. Ble mye benyttet i råd og utvalg.

Selbukomiteens søknad, var det selvfølgelig under den bestemte forutsætning at linjen skulde komme gjennom Klæbu. I Klæbu føles savnet av de daarlige kommunika-tioner paa samme maate som i Selbu. Derfor har man i Klæbu ogsaa tidligere tat initiativet til nedsattelse av jernbanekomiter.* Resultatet av dette arbeid er vel kjendt, og Selbus optræden - efter vor mening - ikke mindst aarsak i at det ikke er blit til noget. Naar Selbu nu er villig til samarbeide, skulde tiden være kommet til igjen at ta arbeidet op med utsigt til en heldig løsning. Man vil derfor paa det instændigste henstille til det ærede amt at de omsøkte beløp til undersøkelse av en jernbanelinje Thjem-Klæbu-Selbu blir bevilget. Nogen anden jernbanelinje til Selbu f.eks. fra Hell eller Hommelvik har vi ingen interesse av, likesom vi tror at et saadant alternativ har liten fremtid for sig. Skal der bli jernbane til Selbu, bør hele dalføret knyttes til byen, og ikke bare de øverste bygder. Skulde det ærede amt nedsette en jernbanekomite, som foreslaatt av Selbu jernbanekomite, forutsetter man at den blir sammensatt slik at Klæbus interesser ogsaa blir ivaretat. Protokollen opplæst. Møtet hævet.

G. Overvik P. Lium
L. H. Forseth

* Jeg har ikke funnet opplysninger om tidligere jernb.komiteer.

Aar 1916 den 7. august holdt Klæbu jernb.komite møte paa Rønningen skole. Samtlige medlemmer var til stede.

Forhandlet blev:

1. Blev referert følgende utskrift av protokollen for fællesmøtene:

Den 6. august 1916 holdtes møte i Thjem av formændene i Klæbu, Selbu og ogsaa Strinden jernb.komite - formand Paul Amdal - i nærvær av amtskomiteens medlem, Sivert A. Kr. Jervan. Foranledningen til møtet var en meddelelse av 21. juni d.a. fra jernbaneundersøkelseskontoret om at jernbanealternativlinjene til Selbu vilde bli befaret indeværende sommer.

I anledning dette spørsmål hersket der enighet om at det var nødvendig snarest mulig at faa foretatt en foreløbig befaring av linjerne langs Selbusjøen til Fuglem og Vikhvævet av lokalkjente mænd samt en skikket mand som kan lede opgangen. Befaringen tar sin begyndelse snarest fra Thjem. Til bestridelse av de dermed forbundne utgifter besluttedes at andra de respektive herredsstyrer om bevilgning av de fornødne midler.»

Møtet videre:

Den beslutning som ble fattet av formennene på fellesmøtet, ble akseptert av Klæbu-komiteen. Formannen ble pålagt å søke herredsstyret om bevilgning av den delen av utgiftene som ville falle på Klæbu ved en befaring av en mulig jernbanetrase.

Så har høsten og vinteren gått, og det tyder på - som vi videre får se - at noe er skjedd når det gjelder jernbaneprosjektet. Men sannsynligvis ble den planlagte befaring langs Selbusjøen droppet eller utsatt.

Den 5. mai 1917 ble dette brevet skrevet:

Hr. lærer Overvik.
Herved oversendes søknaden om opstikning av jernbanelinjen

til uttalelse av Klæbu jernbanekomite. Jeg har tænkt at vaar komites påtegning maa bli omtrent saaledes: «Strinden er tilfredsstillt naar banen, efter jernbaneundersøkelseschefens uttalelse, blir bygget fra Thjem gjennom Strinden om Jonsvandet og gjennom Klæbu til Selbusjøen; men man vil tillate sig ogsaa at anbefale linjen paa nordre side av Selbusjøen gjennom markerne forbi Dragssjøen op til Fuglem undersøkt. Imidlertid maa man paa det instændigste fremholde, at linjen blir opstukket og beregnet nu i løpet av sommeren.»

Noget lignende tænker jeg, at du ogsaa vil påtegne andragendet, som bedes tilbagesendt mig snarest muligt til videre forsendelse.

Venligst
Paul Amdal

Aar 1917 den 16. mai holdtes møte i Klæbu jernbanekomite.

1. Ref andragende fra Selbu jernbanekomite til Amtets jernbanekomite om at faa den eventuelle jernbane Thjem-Klæbu-Selbu prosjektert helt frem til Selbu.

Enstemmig beslutning:

«Klæbu jernbanekomite vil på det beste anbefale at den eventuelle jernbane Thjem-Klæbu-Selbu blir undersøkt og beregnet helt frem til Selbu kirke, så hele dalføret kan faa jernbaneforbindelse med Trondhjem.

For Klæbus vedkommende er man tilfredsstillt naar banen blir bygget gjennom Klæbu saaledes at den kommer i nærheten av Tanems bro.

Man vil paa det instændigste henstille at linjen maa bli opstukket og beregnet nu i sommer.»

Møtet hævet
Gunnar Overvik

Under arbeidet med dette stoffet sendte jeg et brev til NSB Jernbanemuseet på Hamar. Der

redegjorde jeg litt om de lokale jernbanekomiteers arbeid for å få en jernbane gjennom Klæbu til Selbu, og at jeg var interessert i å få vite om NSB var inne i bildet den gang, og i hvilken grad etaten var involvert.

Jeg fikk det svar at de hadde forsøkt å finne opplysninger, men med lite hell. De hadde imidlertid videresendt brevet til NSB Hovedadministrasjonsbibliotek i håp om at man der kunne hjelpe meg. I svaret derfra var det heller ikke mange opplysninger å få.

Sitat fra brevet:

«Stortinget kan ikke ha bevilget penger til å undersøke denne linje, og NSB har ikke vært involvert. Dermed finnes det heller ikke stoff i NSBs arkiv.»

Vedlagt fulgte kopier av noen Stortingsdokumenter samt av et gammelt kart som viser en stiple linje fra Heimdal, forbi Vassfjellet på Klæbu-siden og til vestre enden av Selbusjøen.

Denne markeringen betyr prosjektert jernbane. Det står ikke noe årstall på kartet, men likevel kan en så noenlunde finne ut når det er trykt. Banen Trondheim-Støren var da allerede bygd. Den ble åpnet i 1864. Samtidig viser kartet at Rørosbanen ikke er ferdigbygd, og at Meråkerbanen ikke er prosjektert ennå. De ble åpnet henholdsvis i 1880 og 1882. Under selve kartet er det tatt med noen bevilgninger - i spesidaler; og da kroner - øre avløste den i 1875, er vi enda et steg nærmere tidspunktet for trykkingen av kartet. Med dampskipet Telegraf ble det i 1871 startet en person- og godstrafikkroute på Selbusjøen, og personlig tror jeg at først da ble Klæbu aktuell i jernbanesammenheng.

Fra våren 1917 og et par år fram i tid er det ikke referat fra holdte møter i forhandlingsprotokollen til Klæbu jernbanekomite, og heller ingen brev er å finne fra denne perioden. Derfor går vi til et par av de Stortingsdokumentene NSBs hovedbibliotek sendte, og til Stortinget 13. juni 1919 der debatten

om bevilgninger til jernbaneundersøkelser pågår. Det er representanten Johan Nygaardsvold (senere statsminister) som har ordet i et lengre innlegg:

«Som det vil sees av indstillingen, finder baade hovedstyret og departementet, at undersøkelsen av en bane fra Trondhjem til Selbu fremdeles må utstaa. Jeg haaper da dette ikke skal forstaaes derhen, at den skal utstå i det blaa, men at det nu gjælder et aars utsættelse.»

Han sa seg enig i at det var meget viktig å få stambanene fortest mulig ferdig for dermed å få forbindelseslinjer mellom de forskjellige landsdeler, men at man heller ikke måtte glemme å få et forbindelsesnett av sidelinjer. Han udnerstreket at først når man fikk et godt nett av sidelinjer til de mer avsidesliggende bygder, kunne disse få full nytte av jernbanen som kommunikasjonsmiddel.

Sitat videre:

«Men naar man skal forsøke at bygge de nødvendige sidelinjer, saa bør man ogsaa huske paa, at det ligger en stor del av Norge nordenfor Dovrefjeld. Der findes det mig bekjendt ikke en eneste sidelinje. En av de sidelinjer, hvorom det i længere tid har været krav oppe, og hvorom kravet kanske er ældst, er linjen fra Trondhjem til Selbu. Det er fra distrikternes side arbeidet i over 60 år for aa faa denne bane istand. Siden den tid har det vært arbeidet med spørsmålet der oppe i de interesserte bygder, og da i særdeleshed i herredene Strinden, Klæbu og Selbu. Men man har hittil ikke faat den nødvendige hjælp og støtte fra administrationens side. Den hjælp man først og fremst ber om, og som man trenger, det er at faa linjen undersøkt og beregnet.»

Han kom videre inn på den store betydning denne jernbanelinjen ville få for både bygdene rundt byen og selve Tr.hjem. Når det gjaldt linjevalget, sluttet han seg i hovedsak til undersøkelsessjefens innstilling.

Men J. Nygaardsvolds entusiastiske innlegg ga ikke ønsket resultat, for i St.prp. nr. 1 1919 om jernbaneundersøkelser leser vi:

Trondheim-Selbu

I anledning av forestilling fra vedkommende repræsentant under stortingsdebatten om, at undersøkelse av en jernbanelinje fra Trondhjem til Selbu maa komme med allerede paa næste aars undersøkelsesbudget bemerkes, at man finder, at denne undersøkelse fremdeles maa utstaa.

Departementet slutter sig til hovedstyret.

Så tilbake til hjemlige trakter:

Referat av møte den 28. juni 1919 på Brøttem:

Der møtte representanter fra Strinda, Selbu og Klæbu jern.komiteer. Lærer Amdal fra Strinda hadde forfattet et utkast til et brev til landsstyret for NSB på vegne av jernbanekomiteene. Her bad han om at det for neste termin måtte bli oppført et tilstrekkelig beløp til oppstikking og beregning av linjen Trondheim-Strinda om Jonsvatnet gjennom Klæbu og opp til Brøttem, som første løft ved en T.heim-Selubane. Representantene for Selbu-komiteen ville ikke underskrive denne søknaden, da den ikke omfattet undersøkelse og beregning av linjen fram til Selbu. Da også formannen i Selbu-komiteen - P. Norbye - var fraværende, framsatte en av representantene fra Selbu et forslag om at den videre behandling av saken måtte utstå en måned, slik at hele Selbu-komiteen fikk anledning til å drøfte den. Dette forslag ble enstemmig vedtatt, og nytt møte ble berammet til den 16. aug. s.å.

Viktig møte holdtes 16.8 1919 i «Strindens» kommunelokale.

Avskrift fra møteprotokoll:

«Samtlige komitemedlemmer, deriblandt ogsaa disponent Johan Rønning fra Trondhjem og det amtsvalgte medlem, S. Gjervan, møtte.

Lærer G. Overvik fra Klæbu blev enstemmig valgt til dirigent og lensmand Dahl til sekretær under møtet. Formanden i Selbu jernbanekomite, ordfører P. Norbye, redegjorde for Selbu herreds stilling til jernbanesaken og sakens forhistorie for Selbus vedkommende. Efter en del debat fremsatte disponent Rønning til behandling følgende forslag: 'Komiteerne henstiller indtrængende til statsmyndighetene at en jernbanelinje T.hjem-Jonsvandet til Brøttem og T.hjem-Jonsvandet til Selbustranden maa bli undersøkt snarest mulig og samtidig, samt at bygningsomkostningene maa bli beregnet.' - P. Norbye fremsatte forslag om at komiteernes henstilling til statsmyndighetene kommer til at lyde saaledes: 'Komiteerne henstiller indtrængende til statsmyndighetene, at en jernbanelinje T.hjem-Jonsvandet til Selbustranden og T.hjem - Jonsvandet til Brøttem ma bli (o.s.v. som Rønnings forslag.' Der votertes først over Norbyes forslag med resultat at dette vedtoges med 7 mot 6 stemmer. Dermed bortfaldt voterigen over Rønnings forslag. Møtet hævet.»

G. Overvik, P. Amdal,
P. Norbye, Bernh. K. Bergersen,
J. Rønning, Nils Setsaas,
B. Samstad, Inger Moe,
Kr. Kjeldstad, C. Dahl,
Th. Gundersen, L. H. Forseth,
P. Lium

En måned senere sendte G. Overvik dette brevet:

Til Klæbu herredsstyre.
I fellesmøte av jernbanekomiteene i Selbu, Klæbu, Strinda og Trondhjem 16. august d.å. blev med 7 mot 6 stemmer vedtatt sådant forslag: (Her gjengis P. Norbys forslag. Se møteref. ovenfor.) - Klæbu representanter stemte for et forslag fremsatt av disponent Rønning - sålydende: «(Her gjengis dette forslag.) I det nærværende meddeler til underretning, tør jeg utbe mig det ærede herredsstyrets instruksjoner

for hvordan Klæbu jernbanekomite nu skal stille sig i denne sak.

Klæbu 17.9 1919
Gunnar Overvik

Svaret fra herredsstyret ble skrevet på andre siden av brevarket:

Ovenstående behandlet i Klæbu herredsstyre 20. ds., hvor der enstemmig vedtages:
«Herredsstyret finder paa sakens nuværende stadium ikke aa kunne gi komiteen nye instrukser, men vil henstille til den aa fortsette arbeidet, i det man uttaler, at i tilfelle komiteen finder det paakrevet, vil midler til sakens videre fremme kunne paaregnes.»

Klæbu formannskap 22. sept. 1919.
O. Halseth

År 1919 den 6. desember holdtes møte i Klæbu jernb.komite. Samtlige medlemmer var tilstede.

1. Ref. skrivelse av 20/9 d.a. fra Sivert K. Gjervan som formann i Malvik lokale jernb.komite om at denne komite søker samarbeide med Klæbu-komiteen for fremme av jernbanen til Klæbu og Selbu.

2. Ref. skrivelse av 20. november d.a. fra Strinden jernb.komite inneholdende dennes beslutning av 19. s.m. Skrivelsen vedlagt et av hr. P. Norbye forfattet utkast til søknad til hovedstyret om å få jernbanelinjen til Selbu og Klæbu undersøkt.

Enstemmig beslutning: «Det av hr. P. Norbye forfattede utkast til henvendelse til hovedstyret, kan ikke Klæbu jernb.komite undertegne i den foreliggende form. Man tillater sig derfor å foreslå at henvendelsen gis følgende ordlyd:

Til hovedstyret for Norges statsbaner.
På vegne av Trondhjems, Strindas, Klæbus, Selbus og Tydalens jernb.komiteer tillater undertegnede sig å andra om at der på kommende års budsjett må bli oppført et tilstrekkelig beløp til undersøkelse av en jernbanelinje overensstemmende med de på jernbanemøtene på

Brøttem 28. juni og i Trondhjem 16. august 1919 fremsatte forslag. Av forhandlingene i disse møter vedlegges bekreftet avskrift. Man tillater sig å henvise til tidligere andragender om å få undersøkt en jernbanelinje Trondhjem-Strinda-Klæbu-Selbu. Nogen nærmere begrundelse av dette andragende finner man overflødig grundet de forhandlinger som i de senere år er ført om dette baneprojekt, men tillater vi os kun å henvise til de kongelige proposisjoner for ifjor og iår og til hovedstyrets skrivelse av 21. februar d.å. til formannen i Strindens jernb.komite, hr. Paul Amdal.»

Møtet hevet.

Gunnar Overvik P. Lium
Lars H. Forseth

23.4 1920 ble det holdt møte i Strinda jernb.komite sammen med representanter fra Trondhjem. Fra dette møtet ble det referert i en av Trondhjems-avisene under denne overskriften:

SELBUBANEN.
KAN DER BLI SAMARBEIDE?

Sitat fra et avsnitt i avisreferatet:
«Det var Selbu formandskaps skrivelse av 11te mars ifjor som bevirket, at der heller ikke i aar blev foreslaat nogen undersøkelse. Undersøkelsesschefen har angaaende saken bemerket, at da der endnu synes at være nok saa sterke divergerende meninger om den rette løsning, blir det nødvendig at utrede dette spørsmål noget nærmere. Han anser som foreløbig løsning, nu som før, en linje fra Trondhjem til Selbusjøen ved Brøttem vil være fullt tjenlig.»

For å finne ut om det overhodet lenger var realistisk med fortsatt samarbeid mellom jernbanekomiteene, ble det på dette møtet bestemt å holde et felles komitemøte den 1.5 1920.

Fra møteprotokollen for Klæbu jernb.komite ser jeg at de tre ville delta på dette fellesmøte, men har ikke funnet noe møtereferat, så jeg

vet ikke hva som kom ut av det.

Den 28. mai sendte P. Amdal fra Tiller et brev til Klæbu jernb.komite. Der opplyste han at det ble holdt et jernbanemøte i Selbu 2. pinsedag. De 20 fremmøtte valgte en komite til å få i stand samarbeid med Thjem, Klæbu og Tiller om en jernbane Thjem-Brøttem som i virkeligheten betydde Heimdal-Brøttem. Strinda ville ved dette prosjektet «bli skjøvet over sidelinjen». P. Amdal ville derfor forsikre seg om at Klæbu fortsatt ønsket samarbeid med Strinda om det tidligere baneprojekt.

Klæbu jernbanekomite holdt møte 22. juni der dette skrevet ble referert. Videre til møteboka:

Enstemmig beslutning: «Under forutsetning av at Thjem kommune er villig til å være med på det omskrevne jernbaneprojekt, er Klæbu villig til å være med. Man går da ut fra at kun Thjem, Strinda, Klæbu og muligens den av private i Selbu nedsatte komite undertegner andragendet. Noen forhandlinger med Strinda, Malvik eller Selbu om andre linjer enn den her omskrevne, vil Klæbu ikke være med på.»
Møtet hevet.

Gunnar Overvik P. Lium
L. H. Forseth

Dette var Klæbu jernbanekomitees farvel; iallfall det siste referat fra holdte møter. Om de også la ned sin virksomhet, er det vanskelig å si. Men å arbeide med en sak i årevis, som denne komiteen gjorde, uten å nå nevneverdige resultater, måtte føles enerverende. Så det mest sannsynlige var vel at entusiasmen for arbeidet etter hvert kjølnet noe.

Men selv om aktiviteten i bestrebelsene for å få en jernbane avtok på lokalplanet, så viser Johan Nygårdsvold under debatten i Stortinget den 3. mai 1926 om bevilgninger til jernbaneundersøkelser, at «banestumpen» ikke var glemt:

«Med det samme jeg har ordet vil jeg få lov til å si jernbanekomiteen en hjertelig takk fordi den hvert eneste år så trofast gjentar den samme bemerkning om at den håper at det kan gå an å få op et litet beløp på budsjettet til neste år til påbegynnelse av undersøkelsene vedkommende en Selbu-linje. Jeg har vært her i 11 år, og hvert eneste år har undersøkelsesschefen foreslått det, (innstillingen d.å. var kr. 10.000), departementet avslått det og komiteen trofast gjentatt forutsetningen om, at det må komme til neste år. Også jeg håper nu at det vil komme til neste år. Iallfall vil jeg takke komiteen for dens interesse for saken.»

Formannen i jernbanekomiteen, Heggelund, var også enig i at administrasjonen måtte finne plass til en slik bevilgning. Han understrekte imidlertid samtidig at det nylig var opprettet en statsdrevet bilrute i Selbu, og at det derfor ikke lenger var nødvendig å fremskynde undersøkelsen av en jernbanelinje.

Dette jernbaneprosjektet var ikke «dødfødt». Dersom litt lokalegoisme hadde veket plassen til fordel for mer distriktshensyn, ville ikke saken ha blitt så forsinket som den ble, og dermed ikke fått tida og utviklingen av nye kommunikasjonsmidler som sine verste «fiender». I så fall kunne fabuleringen min i starten av denne artikkelen ha blitt virkelighet.

P.S.

1. Jon Lium, sønnesønn til Paul Lium, forteller at hans far, Torbjørn (1890-1976), kunne huske at det ble foretatt en befaring og oppstikking av en jernbanelinje i lia ovenfor Stavlund.

2. Denne artikkelen inneholder sitater fra bl.a. brev og møteprotokoll i en periode fra 1915 til midt i 20.-årene. Riksmålet fikk i 1917 ny rettskrivning som avløste en fra 1907. Her vil en kunne merke omstillingen både i ortografi og setningsbygning.

Min sommer - og din

Av Torunn B. Lundemo

*Å, om du kunne hatt min sommer!
med fuglesang -
ikke drønn av bomber og granater*

*med friske jordbær
- ikke tomme matlagre,*

*med sildrende fjellbekk
- ikke elver med flytende lik,*

*med duft av skog og fjell
- ikke stanken fra de døde,*

*med glade, sommer-brune mennesker
- ikke bleke av håpløshet, sykdom og sult,*

*med late dager
- ikke daglig kamp for tilværelsen,*

*med familie og venner
- ikke alene igjen fordi de andre er døde,*

*med en trygghet for fremtiden
- ikke usikkerhet i et krigsherjet land.*

Å, om jeg kunne gitt deg min sommer!

Diktet er innsendt av Ragna Flatjord.

En sannferdig slakterhistorie fra Klæbu i gamle dager

Som skikken var på den tiden foregikk all slakting hjemme på gårdene. Bonden på gården hvor dette hendte hadde fått ny dreng. Denne drengen (la oss kalle ham Ola) skulle være med på slaktinga. Hans oppgave var å leie fram de dyra som skulle slaktes og holde dem i ro slik at slakteren fikk satt skuddmaska på riktig plass i skallen på dem.

Den første oxen som ble leid fram til «retterstedet» falt momentant for skuddet. Det gjorde Ola også, for han blåholdt i grima og fulgte med i fallet. Dette syntes bonden var vel dramatisk. Meninga var jo at Ola skulle slippe når skuddet falt. Nå hadde han tidligere merket seg at Ola måtte ha klare ordre når noe skulle utføres.

Dyr nr. 2 ble leid fram, og idet skuddet ble avfyrt, ropte han: «Slipp!», men nei, også denne gangen falt Ola sammen med dyret. Nr. 3 sto for tur. Nå tenkte bonden at han måtte være enda mer konkret, og idet skuddet falt skrek han: «Slipp, Ola!».

Nå fungerte alt perfekt. Og vi kan med litt omskriving si: Det er det store og det er det glupe, Ola han sto og dyret det stuper».

KLÆBUBOKA

Bind I og II er tilsalg
i Klæbu Sparebank.

Pris henholdsvis
kr. 120,- og kr. 60,-.

HISTORIELAGETS ÅRSSKRIFT
distribueres gratis til alle medlemmer,
samt ved dørsalg.

Bladet er også utlagt for salg i
Klæbu Sparebank.

Sigd og bile funnet på Løkaunet

Av Terje Thun

Historie kan en iblant nærmest «snuble» over når en er minst forberedt på det. Både sigden og øksa på bildene er eksempler på dette. De er begge funnet på Løkaunet. Sigden på fig. 1 fant jeg for 3-4 år siden på sørskråningen som vi ser på bildet, fig. 2, tatt 29. september 1924. Den er ganske rusten, så den har nok ligget der en god stund. Det er blitt meg fortalt at dette er en type sigd som ble benyttet til å samle løvet fra trær. Tradisjonen med å sanke og utnytte løvet av trærne til dyrefór (lauving) har lange tradisjoner, kanskje like gamle som jordbrukskulturen selv. Som regel ble dette gjort etter slåtten, og bl.a. ble både osp og selje benyttet. Ellers var alm et populært

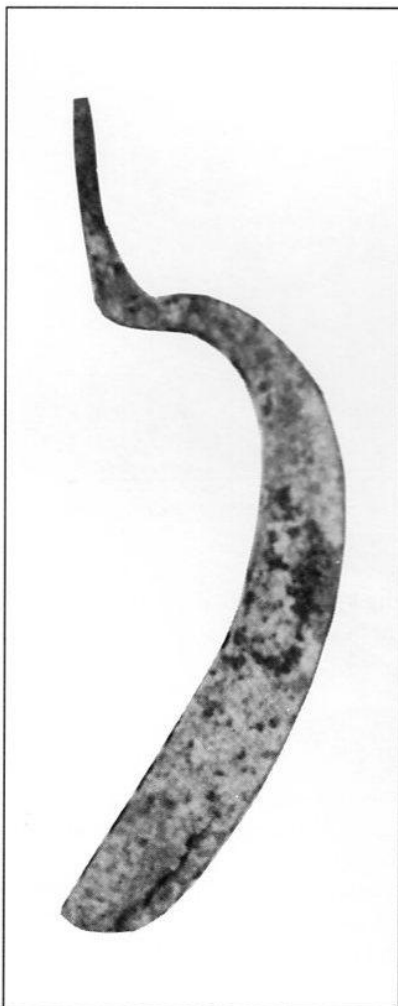

Fig. 1. Sigd funnet på Løkaunet.

Fig. 2. Bildet fra Løkaunet, 29. september 1924.

tre, men dette er et treslag som er relativt varmekjært og derfor ikke så vanlig i Trøndelag.

Øksa, fig. 3, ble funnet på nordskråningen av Løkaunet tidlig på 1980-tallet. Den var ganske rusten da den ble funnet, men er senere behandlet på Vitenskapsmuseet i Trondheim hvor rusten ble fjernet. Den ble deretter tilsatt et stoff som hindrer videre nedbryting. Såvidt jeg vet, er dette en såkalt bile som blir benyttet til lafting.

Slike funn fører uunngåelig til flere spørsmål som det ikke er så godt å besvare, som f.eks. hvem mistet i sin tid disse redskapene, og for hvor lenge siden? Det hvite huset en ser til venstre på bildet ble satt opp av en finsk anleggsarbeider og ligger på tomta der undertegnede bor i dag. Jeg kan huske da huset ble revet, såvidt jeg kan erindre var det i 1958. Kan det ha vært denne anleggsarbeideren som i sin tid eide disse redskapene?

Mellom de to bolighusene, som ble bygd av Trondheim Elektrisitetsverk (TEV) i 1924, kan vi skimte taket av en gammel husmannsplass. Kan redskapene være så gamle at de ble

benyttet av de som drev denne plassen? Dette er vel spørsmål en ikke kan få svar på.

Når en ser på vegetasjonen på bildet, ser den så småvokst ut at jeg *tror* denne skråningen ble benyttet til dyrkamark før TEV overtok området rundt 1920. Ingen jeg har snakket med har kunnet bekrefte dette, men om noen av leserne kan huske noe om dette, er jeg meget interessert.

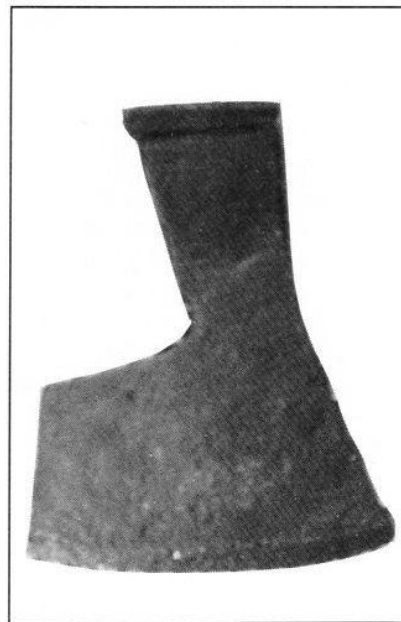

Fig. 3. Bile funnet på Løkaunet.

KAMPEN MOT HENGBERGET

En beretning om gleder og sorger i forbindelse med utbedringsarbeidene på riksvei 704 i Klæbu.

Tekst og foto: Per Ulseth

Vinteren 1978 og -79 jobbet Vegvesenets vedlikeholdsarbeidere her i Klæbu stort sett etter følgende motto: Gi blaffen i vanlig vedlikeholdsarbeid, for nå skal endelig Hengberget til pers! Det er sikkert mange klæbygger i dag som aldri har hørt snakk om Hengberget, og som heller ikke aner hvor det befant seg. Riksveg 704 ender som kjent ved Brøttem, og må vel nærmest betraktes som en blindveg. Vil en fortsette videre, må en kjøre østover langs Selbusjøen for også der etter noen få kilometer å møte bare villmark.

Dette er muligens årsaken til at Klæbu av mange var betraktet som litt av ei «bortgjømtgrend». Ståggåvegen var den gang bare en kjerreveg.

Riksveg 704 er i årene etter krigen blitt betydelig utbedret på mange steder. Her er kanskje særlig grunn til å nevne Skjøla, som for mange bilførere har vært litt av en prøvelse å komme over på speilblankt vinterføre, hvor den ene svingen stort sett avløste den andre. Selv om vegen over Skjøla fremdeles på enkelte steder er både smal og uoversiktlig, kan den ikke sammenlignes med slik den var for 50 år siden.

Trangfossen; Fossen som er borte.

Hyttfossen er et kjent sted i Klæbu, ikke bare for oss klæbygger, men i tidligere tider også langt utafor bygdas grenser. Navnet skriver seg trolig fra den tida det ble drevet smeltehytte her. Ulriksdal Kobberverk, med gruvedrift i Skjøla, bygde smeltehytte her så langt tilbake i tid som i 1670-årene.

Senere ble det i mange år drevet sagbruksvirksomhet på samme sted, en virksomhet som skaffet bygda mange arbeidsplasser.

Kjørte man forbi Hyttfossen, møtte man som bilist problemer bare etter noen få hundre meters kjøring. Trangfossen heter stedet hvor vegen krysser elva. Men navnet til tross; Noen foss finner du ikke her.

Trondheim E-verk bygde allerede i 1936 dam i elva nedenfor her i forbindelse med regulering av Selbusjøen, og det som en gang var Trangfossen er i dag for det meste stillestående vann. Trangfossbrua ble bygd i 1932, og står der i dag som et etter mitt skjønn meget flott byggverk. De var nok flinke håndverkere også den gangen.

Like ved brua er det en skarp kurve, og det var her det omtalte Hengberget befant seg. Fjellet krøp nesten over vegbanen før det gikk rett opp i ca. 20 meters høyde. Dette var nok litt av en prøvelse for mange sjåførere, ikke

Odd Fosseide (øverst) og Reidar Fosshode i arbeid med bormaskinene 15-20 meter over vegen.

minst for de som daglig kjørte buss her. En kunne knapt annet enn å beundre at bussene i det hele tatt klarte å passere brua.

Arbeidstart høsten 1977.

Arbeidet med utbedringen startet høsten 1977. Det gikk for det meste ganske greit, men noen problemer var det naturligvis. De kom for det meste av store og uberegnelige sprekker i fjellet. Vegen skulle jo også være åpen for trafikk, og vi ville jo helst forsøke å unngå å sprengre brua. Når en begynner å forandre på det som er skapt av naturen, finner en som regel noe å undre seg over. Under arbeidet med å renske ned løse steiner, etter å ha skutt en salve, oppdaget vi en stor jettegryte i fjellet

ca. 20 meter over normal vannstand i elva. Denne var fylt med flere glattslipte kampesteiner, og en kan jo lure på hvordan det så ut da elva for sikkert flere tusen år siden var såpass mye høyere enn den er i dag.

Telefonkabelen røk.

I likhet med de fleste andre steder langs våre vegger, har Televerket også her kabel liggende i vegkanten. Dette var ikke noe hindring for arbeidet, da kabelen lå på motsatt side av vegen og vi bare fylte stein over den. Men en dag etter at det hadde falt noen svære steinblokker ned på vegen, kom det en bil susende og bråstoppet. Sjøføren rullet ned ruta: «Hva f..... har skjedd?? Hele Sjøbygda er uten telefon!»

I slike tilfeller henviste vi alltid vedkommende til basen, som var Harry Sørum - en ganske avbalansert type: «Vi har vesst skøtte åv kabelen.»

Vi forsøkte å forklare sjøbyggene at de nok kom til å bli uten telefon i mange uker fremover, noe de tok pent. Televerkets folk tok saken en smule mer alvorlig, og dagen etter var de på plass. Med litt hjelp fra de skyldige ble det i løpet av noen timer strukket opp ny kabel i flere hundre meters lengde bak hele anleggsområdet og ned til brua. Sjøbygda var atter på nettet.

Bedre med ny bru over elva?

Mange trafikanter har spurt seg om det ikke ville vært bedre med ny bru over elva. Situasjonen er nemlig den at samme hvor mye man utvider vegen slik brua er plassert i dag, vil man likevel fått skarp kurve på begge sider. Dette ville man unngått ved å bygge ny bru lenger ned og da mer i retning med vegen nedover mot elva. Gamlebrua og Hengberget med sine jettegryter kunne da vært bevart som et fortidsminne.

Men dette var - og er - et økonomisk spørsmål, og med relativt liten trafikk på vegen, kan man kanskje forstå de som har ansvaret for prioriteringen av prosjekter med utbedringsarbeider.

Når det gjelder riksvegen videre oppover mot Brøttem, har det også gjennom flere år vært drevet utbedringsarbeider, og en må kunne si at denne vegen har fått en brukbar standard. Da undertegnede for det meste hadde sin beskjeftigelse i de lavere regioner, kan jeg med god samvittighet og uten forbehold gi en honnør til de folka som i 20-30 minusgrader og bitende sno hang i tau midtveis mellom himmel og jord for å renske ned løse steiner så de som trafikerte vegen kunne ferdes trygt. I sannhet en tøff arbeidsplass!

Trangfossbrua med bergkløften ovenfor.

På attgrodde stier

Av Inger og Anders Gjervan, Ingebjørg Forsberg

Vi avtalte møte med Beathe Fosshode fra Varmdalstrøa og sønnen John ved Skurrubekken.

Gangstien fra Dragstgrenda i Selbu og til Sjøbygda i Klæbu er eldgammel. Hvorvidt den ble benyttet av pilgrimene skal være usagt. Imidlertid vet en med sikkerhet at Kong Sverre og hans birkebeiner, på vei fra Stockholm og til Nidaros på 1100-tallet, kom denne veien og overnattet ved Skurrubekken, noen hundre meter fra Nesset. Stedet fikk siden navnet Kongslie (Kongslieinn).

Oppsitterne i Dragsten hadde enda frem til våre dager bare sjøen som adkomstvei. Men mange år var den ufremkommelig opp til 5 måneder for året grunnet is som hverken bar eller brast. Ved sykdom, sognebud, gravferd og nødvendige innkjøp måtte de derfor ty til Dragstmarka. Vinters dag kjørte de «vinterleia» over frose myrer. Sommers dag gikk det en gangsti som lå noe

lavere i terrenget. Den siste som flittig benyttet seg av «sommerleia» var Haldo Dragsten (Bakka), f. 1910.

I 1947 startet han som postbærer mellom Sjøbygda og Dragsten. Tre dager i uka hentet han posten hos kjøpmann Ole Moen. Etter at brev og aviser var fordelt i Sjøbygda sto Dragstgrenda for tur.

Fra Dragsten og til Bjørklia brukte han båt de fleste dagene av året. Men perioder med dårlig is, storm og uvær var mange. Forfedrenes gamle gangsti fra Nesset til Dragsten kom derfor til heders igjen.

Omkring 1970 fikk Dragsten en annen postombringning. Haldo Bakka sluttet i sin slitsomme jobb, savnet av alle i Sjøbygda.

Men hvor ble det av stien som hedersmannen hadde ryddet og

tråkket opp på nytt? - Drøyt 25 år senere sto vi oppe ved Skurrubekken og undret. Alle forsøk på å gå i Haldo Bakkas fotspor til Dragsten sluttet i fjasko oppe på første myra. Til Dragstgrenda kom vi jo naturligvis, på en eller annen måte, men ikke etter den gamle ferdselsveien.

Hva gjøre? Be dragstingene om hjelp? Det siste var litt ergerlig. Tanken på å be selbygger om å lose oss gjennom vår egen heimbygd, gikk på æra løs. Især som Merkesbekken, grensa mellom Klæbu og Selbu, ligger snaue 2 kilometer fra Dragsten. Men til sist kom vi på noe vi mente ville redde bygdas heder. Vi sendte bud til våre nærmeste naboer i Selbu om at det vanket kaffe og nystekte vafler ute ved Skurrubekken en viss søndag på september. Så hvis det smakte så...

Så satt vi der med kaffekorga vår, tilsagede fjølbiter, hammer, spiker og restene av en tømmerblyant ferdig til å smyge etter eventuelle dragstinger på heimvei, og merke opp sommerleia. Vi var heldige med været der oppe ved Skurrubekken. En mild sør-vest bris tok kaffe-eimen med seg over myrer og åser i retning Dragsten. Og har du sett på maken, - det drøyde ikke alt for lenge før Beathe Fosshode fra Varmdalstrøa og sønnen John ble synlige borte i granskogen! Dette overgikk alle våre forventninger!

Gjestene ble føret med kaffe og vafler i passende mengde. Siden sto det ikke på før vi var frampå og foreslo dem følge på heimveien og håp om en påtår oppe ved Merkesbekken.

Det ble en fantastisk tur. Med kjentfolk i spissen oppdaget vi snart at det fans mere igjen av sommerleia enn vi hadde trodd. Men uten våre veivisere hadde vi ikke klart å finne den. Åser og myrer fikk navn som vi prentet ned på fjøllapper og satte fast på trestammer. Her og der ble stien markert med bånd. Ved Merkesbekken står nå navnet Klæbu på den ene sida og Selbu på den andre.

Her hadde vi tenkt å snu, men bestemte oss for å følge dragstingene fram til Dragstmoen som er grendas første gård. Her fant vi eieren Leif

med sønner. De var på helgatur til det som nå er blitt familiens feriested. Leifs sotete turkjele og våre medbrakte vafler kom på bordet. Siden fulgte en koselig kaffestund før vi måtte vende nesa mot Skurrubekken og Klæbu igjen.

Vi vil ikke på noen måte påstå at sommerleia til Dragsten nå er oppmerkt og klar. Ved hjelp av kart vil flere myrer, åser, berg og bakker få sitt navn. Øks og sag må også tas i bruk for å gjøre veien mer fremkommelig. Hva vi har gjort, med god hjelp, er å finne den igjen.

Haldo Bakka, «Haldo Post», f. 1910. Postmann, småbruker, livsfilosof, visedikter og moromann. Vi er kjent med at det bodde en poet i ham. Hvorvidt han kom til sin rett i så måte under sin levnad, er vel mer tvilsomt. Men i dag har dragstingene tørket støvet av hans alster og bruker det i revyer og lignende. På sin alderdom skrev Haldo Bakka et dikt om «Vintr-lea» dvs. sin arbeidsvei. Den gjengis her:

De mange attgrodde ferdastier som ligg der bortglømt, de syner enn et markatråkk som frå forna tider var sambandsveg mellom bygd og grend.

På vinterføre med hest og slea; men heller ulendt med hest og vogn. Slik var det også med vinter-lea frå Dragsten-grenda til Klæbu sogn.

På Ness'n-jari va' kallast trekkin'n, opp Ness'n-bakken'n så tunge monn. Djupast snø'n låg med Skurrubekkin'n, i Merkjeskleivin'n i diger fonn. Å kom du lenger framover Svea va' vegn'n staupåt å tukkulendt. Om du skull trafikker vinter-lea på sammårs dag, mått' du vørr kjendt.

I vinter-lea, på friarføtter for mange ungkara varm tå' kyss. Her fraktast fø'e for fælk å krøtter, og kall med kjærringen'n i barselskyss. Her streva kjærringen'n i frå grenda, på ski med ryggsekk på handel'n for. Og bar hem sauvel å drops å Blenda, og gain'n å snellråd å blomsterjord.

No e' det bilveg åt Dragsten-grenda, med dur å bært-bært å eksosdamp. Den nye tia ho ha seg venda frå messingbølle å lokt tå gamp, å gneldrelåten tå langslåme'a som let så enstont i snø å frost. Det sist som minnte om vinter-lea va' skiandørja hans «Haldo post».

Enn livvi minne om vinter-lea, når veslegut sitt på bessfars fang; å henn fortæl i frå gammeltia om Dragsten-grenda i frå den gang da alt mått fraktas på Selbusøa å det låg men-is, dæm kunn itt ro. Da mått åm tå se' fram vinter-lea som ligg der bortglømt å attgrodd no.

Til Beathe Fosshode og sønnen John: Tusen takk for hjelpa!!!

«Møte med» steinaldermann på Hyttfossen

Av Nils Østlyng.

For over 60 år siden skulle min far, min bror Leif og jeg utvide hovedgrøften som den gang gikk mellom Voldmo og Hyttmyra. Den var 2-2,5 meter dyp. Avløpet for vaskevannet gikk dit, men kom aldri fram til noen bekk fordi det sank ned i sandbunnen.

Vi skulle lage denne sandbunnen større og gravde oss gjennom lag på lag med store furustubber som ble heist opp med stubbryter. Da vi fikk løsnet den siste stubben, tok den med seg all myra som lå over sandbunnen og avdekket en båt plass. Forkullete

vedstykker lå i en pen haug omtrent som de var skvettet vann på før bålet ble forlatt. Rundt omkring lå små hauger av nøtteskall. Arkeologisk avdeling ved Universitetet opplyser at lignende funn er gjort i Skaun og på Byneset, og det er sannsynligvis 9-10.000 år gammelt.

I dag ville man tatt med seg en vedskie til Radiologisk datering og fått fastsatt nokså nøyaktig hvor gammel den var. Vi forsøkte å ta med noe av nøtteskallene hjem, men de smuldret opp bare vi rørte ved dem.

Det ble en stille og rar stund mens vi sto og så på sporene etter noen som kunne være våre (300xtipp) oldeforeldre før vi måtte fortsette med den slitsomme jobben.

OG DAGENE GÅR, SANN!

En markering av 100-årsminnet for jølstringenes innflytting til Bostad

Av Ragna Flatjord

Knapt til å tro, men sant likevel: Det har allerede gått over en måned siden den store «minne-samlingen» for jølstringers overtakelse av gården Bostad i Klæbu gikk over til historien. Det skjedde helga 17.-18. august på Lysklett gamle skole og grendahus.

Underlig å tenke på at for 100 år sida kom mennesker reisende fra Jølster for å sette seg ned på gårder i Klæbu og Bratsberg.

I den tid var flere gårder solgt på tvangsauksjon her nord, noe lærer Aune (Herju-Aune fra Jonsvatnet?) var vel orientert om. Han fungerte som lærer i Veiteberg og Åmot skulekrins i Stardalen omkring år 1888, og han fortalte ofte og gjerne om gard-kjøp, priser og muligheter i trakter som han kjente til. Det resulterte i at mange brøt opp fra heim og familie og reiste mot spenning og usikkerhet i Trøndelag.

Vi kan vanskelig forestille oss hvordan avskjed og reise måtte være, men sikkert er det at flere aldri kom tilbake til barndomsheim med kjære mennesker, dyr, fjell og kjent natur.

Til gjengjeld holdt de sammen dit de kom, spurte nytt hos kvarandre, tok med seg språk og tradisjoner og laget som et eget lite samfunn med «Gudsfrykt og Nøisomhed».

Etter kvart kom nye generasjoner til. Det betød samfunn med forandringer, - på både godt og vondt.

Nå er de «opprinnelige jølstringer» borte for godt. Deres barn og barnebarn er fullblods trøndere - med sterke røtter til Vestlandet.

Nettopp dette ville etterkommere av Andrea og Anders Flatjord i Bostad markere ved møte og samling i Klæbu lørdag 17. og søndag 18. august i år.

Etter nitid arbeide av flittig «komite» ble innbydelser sendt i syd og vest, hvilket resulterte i stort oppmøte (ca. 75 stk. med smått og stort) som satte kvarandre stevne til fastsatt tid i Klæbu kirke.

Det kvilte en egen stemning over dag og sted.

Værgudene såg i nåde til begivenheten, mens både vemod og forventning låg i lufta. Hvordan ville dette gå? Paul Flatjord redegjorde en del om Klæbu kirke og om besteforeldrene som forlenget var gravlagt på kirkegården, hvoretter det ble sunget Fedrelandssalme som avslutning på høytidsstunda. Så ruslet alle ut til kransnedleggelse, minner og møter.

Flere generasjoner hadde satt kvarandre stevne i sakens anledning, og no var det en fest og en fryd å kjenne kvarandre igjen. «Nei, er det virkelig DU, - og hvor kommer DERE fra?» Ordene surret og faste håndtrykk ble gitt etter at krans var lagt ned på gravene.

Der var gjester fra Sarpsborg og Ås, der sto Ingeborg og Kåre fra Stardalen i Jølster. Sammen med Anny, Kjetil og deres to jenter fra samme sted. For knapt å nevne små og store som hørte til på forskjellige plasser i Trøndelag!

Noen hadde bunader på, og DET skapte høgtid over stunda. Og praten gikk... Det var så kjekt å møte kvarandre, - være «runnet av samme rot» så å si...!

Små og store sto i klynger og snakket og forklarte: Det var noe med slekts-forhold, bo-setning og helse-tilstand, må vite! Det var så vidt at folk hadde «råd» eller «tid» til å slippe kvarandre, men til alt hell var kvelden lang - og det var nytt møte og mat på Lysklett gamle skole. Der var dekket med sommerblomster - og fristelser - som knapt gjorde samværet ringere...! Ingen tvil om at folk satte stor pris på å få være sammen og prate med kvarandre!

Det surret av snakk gjennom huset mens maten gikk ned på høykant. Mange var blitt eldre med grått - eller lite - hår, mens andre var beriket med både «skrukker» og kilo. Samtidig var forhenværende «unger» blitt adstadige foreldre til nye generasjoner, - jamen var det kjekt både å sjå og høre!

De minste stormet gledestrålende mellom bordbein og sandhauger, mens de voksne pratet «kjedelig» og lenge om Seg Sjø og Sine.

«Hva gjør HAN, og har HUN det bra, skal tro? Hvor bor DE, - og når såg vi kvarandre sist?»

Det var så mangt man skulle ha rede på. Neimen om det var nødvendig å ty til værprat i slike stunder! Ikke for det, værgudene såg i nåde på arrangementet og vi kunne knapt ønsket det bedre...

Smårollinger stupte i nyslått gras mens andre holdt trygt i voksne hender. Og så var det bare å glede seg over Samvær og Muligheter...

Gøril Flatjord (datter av Aksel) forsøkte å formidle tenkt samtale - eller tanker - som oldemor Andrea muligens måtte ha da Hun og Familien flyttet inn på gården Bostad for 100 år sida, mens taler fulgte på løpende bånd.

Kåre Flatjord fra «heime-garden» i Jølster overrakte fin tekning av tunet som det var i den tid Anders dro nordover, med hele 18 forskjellige hus til kvar sin oppgave (Arneberg?) Dessuten hadde han med - og

overrakte - kopi av skjøtet som den gang ble gitt, og han syntes det var berikende for alle parter at forbindelsen mellom Trøndelag og Jølster fremdeles ble tatt vare på. Gode ord på fint språk!

Bostad sin noværende eier Torstein (sønn av Asbjørn) tok imot gavene og takket med både ord og roser. Det var et fint innslag som det ble satt stor pris på... Så forsvant timer og kveld rykende fort. Det ble mat og prat, det ble kaffe med imponerende kakebord. Mens ordene surret og praten gikk. Til slutt ble det en råd for en svingom for de sprekeste - mens avtaler ble gjort og nye gjensyn planlagt. Alle skulle møte til restemat og mere prat dagen derpå, og nettopp DET hadde ingen imot! Søndagen opprant med bra vær og mange «takk-for-sist»-hilsinger. Bil etter bil trillet inn på gårdsplassen på Lysklett skole, og snart satt alle benket atter en gang. Spør om det smakte, og gjett om alt var godt! Flittige servitører løp rundt med hjelpende hender, - det ble en råd med det meste - dersom noe skulle mangle...

Kjetil Flatjord (fra Stardalen) reiste seg og takket for seg og sine, - de skulle kjøre langt og måtte på henholdsvis jobb og skule allerede neste morgen. Ingeborg og Kåre Flatjord fra Jølster ville hefte et par dager og helse på kjenninger på flere plasser når de først var i Trøndelag - det er synd med de store avstander, må vite!

Alle satte inderlig pris på samvær og møte. Folk ville knapt slippe kvarandre, - ingen ville bryte opp og dra heim til seg sjøl. For dette var så inderlig trivelig, - det skjedde bare så alt for sjelden at man møtte kvarandre...! No var det 100 rike år sida jølstringene tok over Bostad. En fin anledning til å samles, og det var med stor takknemlighet man skiltes denne gang.

Takk til alle som var med på å gjøre dette mulig, takk for Samvær, Mat og Prat og Hjelpende Hender! Inderlig takk til flittig komite, og dyp takk til nøysomme vestlendinger for at de en gang kom og slo røtter også her nord i Trøndelag. Takk for Samling og Fine Minner!

*Anders og Andrea Flatjord med familie 14 år etter at de kjøpte gården Bostad.
Bak fra venstre: Astrid, Tollef, Johanna, Kristian, Nikolai og Inga.
Foran fra venstre: Aksel, og helt til høyre Tora.*

*Festskriftet til Klæbu kirke's 200-årsjubileum er fortsatt å få kjøpt
for kr. 50,- i Klæbu Sparebank - og i Rådhuset.*

Kugælnskap oppme' Sjøa

Av husmanden i Sjøbygden

Det e mærkele kerr stilt det vart om dinn dér kugælnskapen borti Ænglann. Itj e ol kortje ti blaâm eill ti apperitet på langsamle ti'e. Så ængelsmejn ha måtta fått te å kvetta sæ med styggheiten, men uta å fortæl kelles.

Men på Måssåhauga ha det dér vertte bærre kvia ættersom dinn einast kua oppmed Sjøa finns hér. For Husmanden e mæsta sekker på at kugælnskapen ha komme åt grejn. Og får de dér kaillainn nerri Brüssel nysen ti det, da bli det med Husmanden og Sjøbygda som me åm Major og Ænglann; Vi bli utskjæmt for aill vala. Og sea kjæm dæm te å forlang at a Dagros ska tas tå daggâm.

No e d'itj sôn å forstå at følk milla ner-Næssn og Brøttøma ha byinnt å tuilla tå. - Nei, det e høttfølket oppmed Sjøa som ha vertte så snorrigt. Og ætte som dæm itj va sôn før i ti'n, så e det fult for at dæm ha drigge kugælnskap åt grejn.

Husmanden ha lesse ti blaâm at dinn dér kugælnskapen byinne smått og utvekle sæ sakte. Sålles kainn det ta 30 år frå følk bli smetta og te gælnskapen skikkele bryt ut. Og aillt det dér stæmme på høttfølket. For dæm legne itj på dæm som kom oppåt Sjøa i krigsti'n og byinnt å sætt sæ opp høttå og hæmlehus oppi bakkâm hér.

Nei, det va ein staut følksort. Om laurdagskveillainn kom 'n Vinnsbol med rutáinn og slæft dæm tå uti Krysset nea Korsmon. Mang tå dæm va fotlaus og klein te å falas. Engkvainn va otrule kreng te å gå så læng det va falainn vei. Men når dæm kom åvva Markagrinna og mått te å skrâvvå over blauthøla og kuskitrusâm, da sa det stopp. Og stort likar vart d'ij om dæm probert sæ borte kuppulsteina ni fjurru. Dæffor sætt Husmanden nõvvla ti båten og strauk utåt Tejkajáinn og

rodd heim både høttfølket og tøláinn derres.

Det va da engkvainn krona å tjen på dæm i deinn ti'n. Lik æns så kuinn dæm kâmmå åt Måssåhauga for å få sæ ti ein saupskvætt eill e skålpuinn heimsmør. Men høttfølket no te dags trøng vest itj på det slag. Og itj e det så pass som ein skjelling å få tå dæm heill. For sjøl om Husmanden stryk dit og står på dørstocka derres og by fram ein gaul nykinna smørklomp, så gjær d'itj åv det. Høttfølket står der å skåppå sæ og frâggå: E det reint da? Sjølsagt e

smøret reint! Men at Husmanden ha sette på timesvis å plokka tu katthår og småfluggu, det læss dæm itj som dæm hørre.

Og slekt kainn itj vårrå nå ainna einn kugælnskap. Men samtile må det «stå klinkende klart» som a Gro sei, at d'itj e Dagros som har skylla for dinn dér gælnskapen. For a Dagros ha ailler vertte fóra med nå ainna einn det krøtter ska foras med. Det vil sei godt høy, skollo og ei klip mjøl vinters dag. Og om sammárn fø a sæ sjøl borti skrinnslåtta og hâa.

Nei, kugælnskapen har høttfølket ete ti sæ med mata dæm ha drigge heim frå Søtti Syd neppå Heimdalsmyrn. Men det kjæm itj kaillainn ni Brüssel te å tru med det føsst. Istan kjæm dæm te å skjæm ut Sjøbygda ti avisåm og forlang at a Dagros ska dråppås.

No vil itj Husmanden vårrå deinn som skylle høttfølket orætt. For det kainn sjølsagt vårrå sôn at dæm itj æg så pass med pæng at dæm har raa te å kjøp sæ heimsmør. For når 'n sjer kelles de derrainn e i kleåm, så kainn 'n byinn å spekkeler. Sømmårs dag går dæm mæst nakinn. Og e det ein dag at det e lite hælvhustre, så kjæm dæm ti nå slag som e så skjåtåt og bøtt at 'n skuill tru dæm kom frå fattighuset aill.

Men så e det aillt ainna. Før i ti'n arbet dæm da, men no tedags sett dæm uta vægginn heile sammårn og gjær itj det slag. Dæm lyt sol sæ, fortæle dæm. Men slekt mått det gå an å gjørrå når kveilln kjæm, - og itj mett i daga. Og itj nå greina e det på

mathaille derres. I stan for å kok sæ ei rættle mjølksup eill gjørrå sæ te blainndrekk, så får dæm sæ ti øl å sett og ballå. Og lik tuillåt e det når dæm ska eta. For me a Husmanden går inn te me'dags, så går høttfølket ut og sætt sæ med mata sinn.

Lat e dæm óg. Hæmlehusa sinn ha dæm snart revve for tvartt og fløtta inn i høttåinn. For det røynt vel på å gå over dørstokken når det trængtes. Og når følk byinne å gjær sæ rein inn, da sei det sæ sjøl at dæm lyt heill te uta vægginn med mata. Tuillåtar ha itj kugælnskapen gjort dæm einda.

Foræssen så ha både 'n Major og EU-kaillainn glømt åv at kugælnskapen grassert aillerede på 50-talet borti Junaiten. For dér va det nå hånstaura som klædd ut sæ s'at dæm såg ut som nå Røroskyr. Ku Klux Klan kaillt dæm sæ. - Og sea ha kyn fått skylla for aill gælnskapen. Ha d'itj verre snakk om iku så ha det verre fuillt ti blaåm tå

kuvendingåm hinna Gunhild neppå Stortinget. Og får a Dagros låvvå så står d'itj på inna Husmanden bli kailla kuvert.

Men på snakk om det der' høttfølket 'pi Sjøbygden. Det væsst med kugælnskapa derres e aill styrn. Dæm ha itj før stedde tu sængen, fått håret tu auåm og sætt ti sæ tejn så bær det te å spållå. Og kvarsinn grammafon har dæm vesst aill. Sea lø det heile dan uti bakkåm. Så det e itj valt at Husmanden probere å lægg sæ og kvil te me'dags, for det e itj såmn å få ti auåm. Da e ongdommen likar. For dæm ha rådd sæ te krystalmottakara som dæm bær ni lommåm. Så da slæpp Husmanden sjaun tå dæm. Foræssen så ha det vel itj vinne å brøtte ut rættle hos de øngeråm einda.

Nei, 'n lyt vårrå glad så læng 'n får vårrå klår i haue. Når det byinne å tuilles får vel Husmanden låsser inn sæ hos nå tå de der høttaboåm.

No ringjer det . . .

av Leif Halse.

**No ringjer det frå høge tårn.
Det syng i kvelden vinterkvit
om julekveld og kvile god
frå harde kvardagsslit.**

**Du stansar dine travle steg
og høyrer klokkene som går.
Og i din hug skin minna fram
frå lys barndomsår.**

**Og tanken sigler over fjell
og heimatt til di barndoms jord,
til mor og far og julestell
og fest kring julebord.**

**Du minnest kor dei tende lys
la glans og varme på kvart kinn.
Og gamle kjende bibelord
dei lever i ditt sinn.**

**Da skjelver tone i din barm,
ei atterklang frå høge sky.
Du kjenner at i denne kveld
blir du eit barn på ny.**

**Om klokka tagnar i ditt tårn
og fara dine att er snødd,
så syng det enn i ditt sinn:
Oss er ein frelsar fødd!**

Leif Halse var skolestyrer i Hommelvik i mange år. Mest kjent er han kanskje som «far» til Vangsgutane. Han er født i Todalen i Stangvik på Nordmøre - og det er nok dit tankene «sigler over fjell, heimatt til hans barndoms jord» i diktet overfor.

Historien om Knud Pedersen Tillermarkens problematiske forlovelse i 1826

av Tor-Ingar Nordsetrønningen

Jeg har i ca. 4 år drevet med slektsgranskning på etterkommerne av mine tipp-tipp-oldeforeldre Bereth og Peder Tillermarken. De var husmannsfolk og tok over plassen Tillermarken i Tiller etter Bereths foreldre i 1804. De fikk 6 barn, hvorav den eldste, Knud, er tilgodesett med en lengre og unik epistel i Klæbu kirkebok. Dette skjedde for 160 år siden, og i dag vil vel alle se på det som en kuriositet. (En tilsvarende praksis i dag ville i alle fall ha medført et voldsomt merarbeid for prestene.)

Knud ble født i Klæbu, på plassen Brandhougen (Brennhaugen) under gården Halseth, den 15. mars 1801. Han var syk av kopper som barn, og da han ble konfirmert i 1815, er det også anmerket at han var tunghørt. Det følgende er prøvd gjengitt ordrett fra kirkeboka.

Forlovelse: «Den 10de juli 1826 anmeldte ungarl Knud Pedersen Tillermarken, 25 Aar gl., sin forlovelse med den af han besvangrede Marith Bergsvendsdatter Tulluan 22 Aar gl. Skal vare til huse til festermandens moder, husmandsenken Bereth Tillermarken.

- Forlovere: husmand Peder Skjølbakken og gaardmand Ole Olsen Hougum.

- Tillysning 1ste gang ved Klæbu. Dom: 8 p. Trin, 16de juli. Brylluppet er berammet til uvisst dag, men antagelig straks efter slaataanden.»

Kommentar: Knud og Marith fikk en sønn, Lars, som ble født den 5 juli 1826. Lars døde bare 16 dager gammel, den 21. juli 1826.

«Den 19de October 1826 vare Medhjelperne af begge Sogne samlede i Præstegaarden. Anledningen dertil var den utilbørligen lange Henstand med Fuldbyrdelsen af et Ægteskab som Ungekarl Knud Pedersen Tillermarken havde erklæret at ville indtræde udi med Tjenestepigen Marit Bergsvendsdatter Tulluan. Hende havde Knud Pedersen besvangret. Barnet blev født førend Forlovelsen blev anmeldt hos Præsten. Ved Medhjelperen Jacob Isaksen Tiller var Knud Pedersen tilsagt at møde her i Dag og Marit Bergsvendsdatter tilsagt ved Medhjelperen Lars Larsen Tulluan. Efterdi Marit Bergsvendsdatters Forældre ere henreiste til Nordland og der boesatte saa var velbemeldte Lars Tulluan nærværende, tilligesom hendes Husbonde og Væрге. Til denne Samling vare Forloverne, Peder Peders: Skjølbakken og Gaardmand Ole Olsen Hougum anmodet om godvilligt Møde. Alle Mødte.

Angaaende bemeldte Ægteskabs Indtrædelse skede Tillysning af Prædikestolen 3 gange, 1ste gang den 8de Søndag efter Trinit:

10de sistleden. Tillysningen var fullendt den 10 Søndag efter Trinit 30t Juli - Til i Dag den 18 October har altsaa henstaaet ufuldbyrdet i henved 12 uger - Paa Grund af Saadan utilbørlig Henstand og i Uoverensstemmelse med Forordningen af 29 Febr. 1783 og Kirke-Ritualets 8 Cap: p: 316 vare de saakaldte Forlovede tilsagt at møde hos Præsten som paa Embeds Vegne maatte undersøge deels Aarsagen til Opsættelsen, Deels om nogen av Partene, eller begge vare utilbøvelige til Ægteskabets Fuldbyrdelse. Omda følgelig Forlovelsen skal offentlig bekjentgøres som ophævet. Men i modsat fald at bestemme og vedtage en viss Tid naar Brylluppet skal holdes. Forordningen af 29d Febr 1783 blev Oplæst.

Marith Bergsvendsdatter erklærede alvorlig at hun slet ikke ville indgaae Ægteskab med indbemeldte Knud Pedersen men paastod Forlovelsen ophævet. Aarsagen angav hun: Fordi hun nu var vitende om at han havde et andet af ham besvangret Fruentimmer i Børsens Sogn, navnlig Bereth Andersdatter til hvis Barns Opfostring han maae bidrage. Hun erklærede end videre at hun havde været uvitende om at Knud Pedersen havde besvangret forbemeldte Fruentimmer, dengang hun gav ham Ægteskabs Løfte. Knud Pedersen paastod derimod, at han vilde fuldbyrde Ægteskabet med Marith Bergsvendsdatter. Man betydede ham Ordene udi den anførte Forordning nemlig, at dersom han troer sig berettiget til Søgmaal for sin Paastand da maatte han udtage Stevning, inden 14ten Dage. Efter megen Snakken frem og tilbage frafaldt Knud Pedersen sin Paastand og erklærede seg tilfreds med Forlovelsens Ophævelse og Sammes Bekjendtgjørelse fra Prædikkestolen. Til Bekræftelse desangaaende have baade Knud Pedersen Tillermarken og Marith Bergsvendsdatter ladet deres Navne her undertegne med Paaholdet Pen.

Knud Pedersen Tillermarken - Marith Bergsvendsdatter Tulluan
med p: P: med p: P:

J. H. Darve O. B. Solem Lars Tulluan Jacob Tiller

Ovenanførte Overenskomst Angaaende Ophævelse af Knud Peders: Tillermarkens og Marit Bergsvendsdatter Tulluans offentlige Forlovelse blev bekjentgjort fra Prædikkestolen i Klæbos Kirke Dom: 22 p Trin 22 October og likesaa i Tiller Kirke Dom 24 p Trin 5t November - alt Overeenstemmende med Forordningen af 29 Febr 1783 ifølge hvilket Lovbud, ogsaa bekjendtgjort, at forbemeldte Personer, ingensinde maa andgaae Ægteskab med hinanden, uden Kongelig Dispensation.»

Knud Pedersen Tillermarken ble g.m. Karen Johansdatter Haarstad fra Selbu den 17de mai 1830. De fikk 4 barn sammen og har en stor etterslekt i inn- og utland. Foreløbig har jeg registrert 871 etterkommere av dem, alle født i løpet av de siste 160 år. Noen av disse bor også i Klæbu. Knud Pedersen Tillermarken døde som fattiglem i Tiller den 13de Januar 1867, 65 år gammel. Kona Karen døde også som fattiglem på omgangslagd i Tiller den 10de november 1883, 79 år gammel.

Skolebudsjettet for Klæbu for 100 år siden

Vi har kikket litt i gamle protokoller for Klæbu skolestyre. Nedenforstående har vi hentet fra «Anvisningsbok for skolestyret» for året 1896. Dette er vel tilnærmet driftsomkostningene for skolene i Klæbu dette året. Lærerlønn er ikke kommet med her.

Noen vil kanskje stusse over at skolenavn som «Legatet» og «Tillermoen» er nevnt. Dette kommer av at Tiller sogn den gang tilhørte Klæbu. Tiller ble eget herred fra 1. januar 1899. Kanskje noen også vil stusse litt hvis de sammenligner med driftskostnadene for 1996. Men tid og utvikling har gjort at dette ikke er sammenlignbart.

1896.

3/1.	Klaus Kjellum for kjøring og en stige til Stettens skole	9 90
3/1.	A. Eggen for skouer til Stettens skole	0 55
3/1.	B. Fjæren for 1 fv. ved	7 00.
5/3.	Feder Berg for feiring paa Stetten og Legatets skoler	0 64
7/3	L. Torseth for ved til Torseths do.	37 18
5/3	Tor sethus til Legatets skole	4 20.
5/3	O. Aune for lampesalje og lampesglas	0 71.
30/4	Halbak Brinken for en orse kridt	0 25
30/4	H. Vold for lampesalje	1 44
30/4	O. Svaan for kjøring	1 20.
30/4	O. Svaan for aftenskalen	12 00.
30/4	O. Eggen for udlay til lampesalje	1 56.
30/4	Karin Tullermon for renhold ved aftenskalen	2 60
7/7	O. Bjørkelimork for en kasse til opbevaring af boller	2 20.
7/7.	A. Eggen for stift og lim til Torseths skole	0 55
7/7	K. Alftrot for lampesalje til Svin	0 76.
7/7.	A. Huitfeldt for brovork til albidensalen paa Torseth	1 94
7/7.	Sjvind Tannemo for renhold ved aftenskalen	2 20.
7/7	O. Huseleum for lys og brænde til aftenskalen	12 00.
7/7.	O. Aune for udlay til feiring paa Remmenegens skole	0 70.
7/7	Björn Tvedden for 3 blyer bord til do. do.	9 00.
29/11	John Tannem for udlay til Torseths skole	1 08
29/11	O. E. Tiller for 4 fv. ved til Tullermons skole	30 00.
29/11	A. Sallberg for 8 ugers renhold for haandaggeningspartalen	1 00.
29/11	U. Herboe for malning af gulvet paa Legatet	20 05
29/11	L. Torseth for brovork til Torseths skole	21 00.
29/11	Johas Tannemo for 8 dages arb: ved Torseths skole	12 80.
		<u>194,83.</u>

1000

Bostad Nordre g.nr. 12, b.nr. 1.

Bildet er fra ca. 1930. Daværende eier var Tollef Flatjord. Nåværende eier er Torstein Flatjord, som er oldebarn av Andrea og Anders Flatjord.

Se artikkel side 28.

ÅRSMØTE 1997

**Klæbu Historielag avholder sitt årsmøte på Lyşklett Grendahus
onsdag 19. mars 1997 kl. 19.00.**

Vanlige årsmøtesaker.

Årsmøtet blir kunngjort i Trønderbladet og ved oppslag på vanlige steder 14 dager før møtet.